Mie od Žirovnica ovake si zboreme

Žarnoskiot govor: Mala monografija i rečnik

Selmin Sakiri

Verzija: 1.6
Godina: 01/2026

Predgovor

Odma vednaš, čitaesći ovaja rečenica, ća bida možebi konfrontiran so dve glavni kritike, na koi šo saka da dada odma riplika.

Prvata ja opfaćat odlukata, da korista latiničkata azbuka (potočno – hrvatska azbuka) kaku glaven font na knigava namesto makedonskata kirilica.
Dozvolite mi da ja objasna pričinata: ovaja kniga, ili aku sakate, mala monografija na mojot majčiniot dijalekten jazik, e posvetena na svite generacije na Žarnovci, stari i mladi, a posebno kon tie, šo se rodeni ili vozrastnati vo stranstvo. I nimnino po poznatoto pismo e latiničkoto. Razlogot na nastanot ležet globoko vo istorijata na slejanite na selovo, tvrdo povrzano so nimninoto zaminuvajne na gurbet. Sudbinata i makata ne razturi niz svetov. Ne je prv pat vo istroijata na žarnoskata naselba da si go napuščet svoeto rodno mesto od razni pričine. Tea veče se desilo vo tekot na 17.vek koga našite predci zaminale kan taja region koja ja vikame deneska Torbešija vo okolinata na Skopje. Tokmo poradi našite, šo odele so torbete na ramo na gurbet. Ama osven naj važnite alati, nosele i neščo ušče považno po nimi: jazikot. Take do dendeneska po nekoi sela vo toj region (Melnica na primer, pa i Gorno Vranofci pred da se iselet narodot kan Turcija) se zboret ušče žarnoski. A mie isto ka našite predci, so sebe si i zevme i zborovite po nami vo stranst-

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

vo. Ke i da sme, vo srceto noseme jazik šo ne go naučivme od knige, tuku od doma. Nekoi od nami se rodeni i porasnati vo Žirovnica so kirilicata kaku azbuka, drugi ja naučile podocno preku knige, televezija i take natamo. Ama na kraj svite sme Žarnovci – vo zborot, vo glasot i vo dušata.
Poradi taja pričina odlučiv prvata verzija na knigava da ja napiša tokmo na latiničkata azbuka, kaku šo ja koristeme mie vo stranstvo niz godinete. Pošo taja esti azbukata vo koj možeme na kraj svite da pišeme i da se razbereme eniot so drugiot. Ne zaradi moda, tuku poradi praktičnost. Poradi mnogu od po mladive imaet teškotie so čitajne na kirilica.

A za vtorata, najčesta potencijalna kritika – deka knigava e pišana na "seljački" – odgovorot mi e prost i jasen: toj jazik, toj dijalekt, e centarot na celava kniga i ne smeet da se dozvoluvat ponatamo da bidet imenuvan kaku "seljaćki" na navredliv način. I zgora na tea ne se vikat "seljački", nitu pa „kaku šo zboreme po selava". Toj jazik imat ime ponosno: Žernoski, ili postaro – Žarnoski, ili po moderno – Žirovnički. Toj jazik e spored Božidar Vidoeski (tatkoto na makedonskata dijalektoloija) samostoen mikrodialekt na Debarska-Rekanska grupa na dialekti. Trebet odma da se rečet deka stilov i načinot na koj e pišana ovaja monografija ne go predstavat celosno i edinstveno Žarnoskiot govor. Naprotiv – ovea e samo eden od mnogute izrazi na istiot dijalekt, eden vid meǵu drugi.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Mojot govor, iako poteknuvat od selo Žirovnica, se razlikuvat od toj na mnogu drugi šo ziuvaet vo Žirovnica. Po priroda i od životot, jazik mi se izmenil. Del zaradi vlijanie od germanski (austriski) jazik, del zaradi kontakt so drugi kulturi i jazici vo dijaspora. Leksikata, sintaksata, a i samata fonetika vo mojot govor ne se istite kaku šo bile nekoa na predcite pred 100 godine, ni kaku šo se deneska vo seloto. Pa i govorot na seljanite od mojata gerneracija vo Žirovnica ne e veće kaku šo bil porano, pošo i toj se izmenil preku obrazovajneto i potrebata na standardniot makedonski jazik vo učeliščata. Ama za tea podetalno posle ća zboreme.

Zatea e važno da se prifatet osnovno deka ne postoet edinstven i "čist" žarnoski dijalekt, tuku mnogu varijacie, zavisno od generacija, sredina, iseluvajne, obrazovajne i drugi faktori. Zborovite se menuvaet, mnogu arhaizmi izumrele i se zamenea so germanski, italijanski, i drugi tuđi zborovi.

Celta na ovaja monografija ne e da se definirat dijalektov ka apsoluten model, tuku da se zabeležet i sočuvat barem nekoi karakteristiki od našiov jazik. Kaku sećavajne, kaku koren i kaku identitet. I za tea ovaja monagrafija e pišana na Žarnoski dijalekt odnosno na Žarnoski govor i se nadeva da im pomognet ovea delo na svite tie od pomladive, koi šo se interesiraet za nimnoto poteklo, da dobiet ramka na našiot lokal-kulturen identitet.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Nemat da tvrda deka ovde e opfateno sve. Ni deka zborovite vo zbirkata na zborovi se „pravilni“, tuku samo deka se naši i deka zaslužuvaet da ne se zaboraet. Ovaja kniga e rezultat na mojot ličen trud, no i razgovori, slušajne, pamtejne i spodeluvajne so luǵe od žarnoska pozadina – osobeno so mladite vo dijaspora, koi se obiduvaet da go zapazet jazikot, makar i vo izmeneta forma.

Nema nikakov monetaren profit so spdoeluvajneto na monografijava, ne očekuva niščo, samo da znaeme samite kolku bogat i ličen jazik imame i da ne go zaboraveme. Za tea aku najdete zborovi šo ne i koristite vie, ili šo mislite deka „ne se take“, znaete deka tea ne e greška – tuku bogatstvo. A za pronajdeni stilistički i rakopisni greške vo sodržinava, narovno ča sam zafalen da me izvestete, za da možeme da napraveme zaeno ušče po ubavo delo za sledni generacie. I take da go zaklučeme predgovorot so moj najomileni rečenice:

Samo lisjata umiraat naesen
Drvjata živeat se dodeka e sočen korenot

— *Same Limani Žarnoski*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Sodržina

1 Sodržinata na knigava 10

2 Žirovnica – srce na Dolna Reka, svet vo sebe 12

3 Latinična transkripcija na makedonskata azbuka 16

3.1 Opšti principi na transkripcijata 16

3.2 Bukvata *ќ* i odnosot so *ќ* 16

3.3 Bukvata *ѕ* i nejzinite realizacie 17

3.4 Bukve šo se koristet retko ili se pojednostavuvaet 18

4 Ke stoeme na jazikovata mapa? – Pripadnost na Žarnoskiot dijalek 21

4.1 Istoriski koreni: Od Reka do Torbešija . . . 22

4.2 Sosedite od Gora: eden poseben govor so svoja prikazna 23

4.3 Sosedi vo Dolna Reka: Rostuška grupa . . . 24

4.3.1 Govorot na rostuškite Muslimani . . 25

4.3.2 Govorot na rostuškite pravoslavni . 25

4.4 Debarskiot govor i negoviot centralen položaj 26

4.5 Zaključok: Unikaten mikrodialekt so dlaboki koreni 26

5 Primer na tekst na Žarnoski dijalekt 29

5.1 Lisicata i ežeto 29

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

6 Nekolku karakteristiki na Žarnoskiot govor 31
6.1 Jazični osobenosti: fonetika, morfologija, leksika i drugo 31
6.1.1 Zaklučni zborovi 44
6.2 Sinteks na Zarnoskiot govor 47
6.2.1 Sinteksna analiza (Žarnoski dijalekt vs. standard) 48

7 Žarnoski – Rečnik 51
7.1 Struktura na rečnikot 52
7.2 Zbirka 53

8 Strukturna podelba na selo Žirovnica i jazikovno-idenitetska vrednost na toponimite 116
8.1 Rodovi 116
8.1.1 Analiza na maalski i rodski imina vo Žirovnica 118
8.2 Mesnosti vo ataraot na Žirovnica 122
8.2.1 Imina po prirodni osobine – voda, steni, planine (slovenski koreni) . . . 129
8.2.2 Imina so religiozno-istoriski značejne 130
8.2.3 Imina po obeležja od selanski život . 130
8.2.4 Imina od romani / vlaški / drugi jazici (mešani) 131

9 Zaključok 132

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

10 Prašajne i objasnuvajne okolu knigava (FAQ) 134

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

1 Sodržinata na knigava

Ovaja kniga nećet da bidet akademičko delo, nitu pak strogo naučna analiza. Esti obid za topla, čovečka i bliska prikazna na jazikot so koj sme porasnale. Jazik šo se noset vo sekojdnevniot govor, vo domovite, vo sećavanjata i vo seloto.

Kroz straniceve se nudet edna postepena prošetka niz Žarnoskiot dijalekt: od negoviot prostor i kontekst, preku negovite jazikovni osobinw, pa sve do konkretni primeri, zborovi i imina šo go gradet ovja govor.

Knigava opfaćat:

- kratka prikazna na seloto Žirovnica i nejziniot prostor vo Dolna Reka,
- opšti istoriski i kulturni ramke vo koi se formiral dijalektot,
- objasnuvajne na principite na latiničnata transkripcija,
- obid za jazikova lokalizacija i sporedbe so sosednite govori,
- primeri na tekst napišani na Žarnoski dijalekt,
- opis na nekolku karakteristični fonetski, morfološki i sintaksički pojave,

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

- rečnik so zborovi i izrazi od sekojdnevniot govor,
- pregled i analiza na toponimi, rodovi i mesnosti vo Žirovnica,
- zaklučni zabeleški i otvoreni prašajna.

Ovaja kniga ne nudet konečni odgovori, tuku otvorat prostor za pametejne, preispituvajne i zaedničko nadopolnuvajne. Taja esti započnata od ličen interes, ama se gradet so vreme, so luǵe i so dijalog.

Ne tvardam deka e koplento, nitu da e završeno.

Esti pišano vo harvatska latinica – kaku šo objasnav vo predgovorot – so cel da bidet polesno čitljivo za svite našinci. Glosarot na bukvete ća bidet daden ovde, za da se snajdet i tie što go čitaet prvi pat. Celtata e ednostavna: za svite šo sakaet da si go prifatet jazikot svoj. I tea bez stra, bez sram, bez potreba da go popravet na ”vaka taka”. So ovea delo saka da ve pokana vo eden svet šo možet vi esti poznat, a možet vi esti nov. Ama svekaku, koj šo esti vaš.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

2 Žirovnica – srce na Dolna Reka, svet vo sebe

Seloto Žirovnica ne e samo točka na karta, tuku sorce šo tepiet vo najseverniot agol na Dolna Reka. I mesto šo ne se opišuvat samo so rečenice, nego so mirisi na seno, so zvukot na Radika koja tečet pod noga, i so sećavajne koi šo žiuvaet vo karpete, rekete i vo ludite. Smešteno meǵu planinete Dešat i Korab, vo dolinata na Radika, blisu do granicata so Albanija, seloto globoko ja vpečatilo svojata duša vo zemjata.

Žernoica ili po moderno Zirovnička reka, koja izvirat meǵu planinete Korab i Krčin na visina od okolu 2100 metri, go presekuvat seloto i mu davat ritam na životot. Vo nea se vlevaet Tairovska reka i Valavičarska reka, a potoa taja prodolžuvat niz seloto, ostavaešci trag vo svekoj kamen i dvor. Ovie vodotoci sozdale mreža od život, niz koja niknae vodenici ušče pred vremeto na našite roditeli.

Seloto niknalo od voda i kamen, od trud i nadež. I deneska, kaku i nekoa, rečnite korita žiuavet na toj ritam. Leto, koga se vraćaet pečalbarite, seloto se razživuvat. Vo svite maalčina — Odžecvi, Mečkarovci, Dolno Maalo, Gorno Maalo, Bešir Maalo — se slavet svabde pod otvoreno nebo, so zurli, tapani i gosti blisni i dalečni. Svekoj dvor stanuvat bina, i svekoe sokače pretesno se malet. A na kraj, svite patišča vodet kan centarot —

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

na domašno kafe, na zbor so druagrite i famailjata pa za mene i često kan ke starite, na pogled kon visočinite, ke šo vodata tivko pominuvat, kaku da noset zborovi od minatoto. Čumu nie, da si sme na drugo mesto niz letoto.

Na visina od 840 do 960 metri, Žirovnica gledat nadolu kon Radikata, a nagore kon neboto. Letata se polni so miris na planinska trava i eho na ovčarski svirelke. Ama i ne grešete da zemate čadar po vami, pošo Žirovnica e poznato kaku naj vrnlivo mesto vo Makedonija. Samo da ne šetate mnogu so čadarot niz seloto, sam čul, demek nekoj lice možet da ve narekuvat kaku "Trebiščanec". Zimete go pokrivaet seloto so sneg i tišina. I svekaku, vo letniot period — koa pečalbarite se vračaet doma — brojot na luǵe rastet od 500 stalni duše, do poveće od 3500.

Imeto „Žirovnica" — nekoa niz literatura ća go pronajdete niz onlajn stranice i knige kaku: Žrnancina, Žarnanica, Žernovica — se smenalo, kaku šo se menavat govorot niz vremeto, ama dušata ostanala ista. Blaže Koneski napišal deka imeto poteknuvat od „žrno", žito šo se melelo vo vodenice. I tokmo tue počnuvat prikaznata.

Istorijata na seloto e bogata, zabeležena, i ispripovedena. Od selo pod senkata na Krali Marko, do zemja pod vlasta na Jon Kastrioti, prvpat se spomnuvat vo osmanski defter vo 1467 godina, kaku selo so 22 semejstva. Toa seloto pripana pod osmanliska administracija po vodstvoto na Karagöz-beg.

Žirovnica ne samo šo opstojala tolku veka pred i posle doađa-

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

neto na osmanliete, tuku stana i administrativen centar na Reka Kaza – oblast šo i sobiraše selata od celata dolina. Od krajot na 19. vek pa do 1912. Vo tea vreme Žirovnica nastana čisto muslimansko selo, od koga si zaminal posledniot žarnovechristjanin kan Debar vo 1876 godina.

Po povlekuvajnето na Osmanliete 1912, dojde Kralstvoto Srbija. Vo 1920-tite srpskata administracija ja standardiziraše formata „Žirovnica“ kaku imeto na seloto, iako vo sećavajnata na luđeto ostanae i drugi imina kaku: Žrnanica, Žernovica, pa duri i Žarnanica. Pokraj “dolnorekanskite sela” (Velebardo, Rostuše i Trebišče) kaku šo i narekuvame mie – na primer ušče velet Žernonica ili Žernovica. Od 1945 stanavme del od federativna Jugoslavija, a od 1991 ja noseme sudbinata na Republika Makedonija.

Žirovnica čuvat vo sebe sloevi od vreme i sečavajna. Mesto ke šo se sretnuvaet istorija, vera i legendarni predanije. Da li se babalarite vo Dolno Maalskata džamija, ostatoci na sakralni srednovekni objekti vo Popovci i Manastirskata Livada, legendata za tratenoto zlato okolu Cepen kamen, spomenikot na NOB na koj šo se napišani iminata na naši mladi Žarnovcinja, koi šo poginala vo vtorata svetska vojna vo dalečna Srbija okolu Srem za oslobuduvajne od fašističkite okupatori. A naj golem i najubav primer e jazikov, šo e centralniot aspekt na knigava. Sve esti prisutno, ama ne sevekoa očigledno. Sećavanjata se živi, ama često i zakopani. Kaku i mnogu tajni vo zemjata na ovea golemo selo.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

I na vistina teritorijata na seloto e golema. Poveće od 33 km^2; so pasišča, obrabotliva zemja i šume. Stočarstvoto i šumarstvoto ne se samo rabota, tuku identitet. Porano narovono poveće, pred da se iselet narodot. Svekoj kamen, svekoja česma, noset prikazna. Svekoj gostin e dočekan so kiselo mleko ili rakija i zbor: „Seni, zemi, da si naš.“ I spored tea naše odnesuvajne sme poznati i počituvani niz celata država.

Žirovnica e mesto šo ne se opišuvat do kraj. Imaet mnogu prikazne, ama ena vistina. Esti selo so koren, so istorija, so globoka tišina i glasna duša. Ako seniš vo senka na nekoja breza i slušas vetarot— ća čuiš kaku ti šepnuvat: „Živuvaj me, spomni me, nosi me.“

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

3 Latinična transkripcija na makedonskata azbuka

Vo ovaja poglava se objasnuvat principite na transkripcijata od makedonskata kirilica vo **adaptirana latinična azbuka**, nameneta posebno za **Žarnoskiot dijalekt**. Celta ne e standardizacija, tuku šo e možno poakuratno zapišuvajne na realniot izgovor na dijalektot.

3.1 Opšti principi na transkripcijata

Vo ovaja kniga se izbegnuvaet dvojnite bukve (*kj*, *dj*, *gj*) za označuvajne na edinstveni glasovi. Namesto tea se koristet posebni bukve, po analogija so hrvatskata latinica, i edna dodatna bukva za potrebite na dijalektot.

So ova se postignuvat:

- pojasna i pokratka transkripcija,
- pogolema doslednost,
- pogolema bliskost do realniot izgovor.

3.2 Bukvata *ć* i odnosot so *ќ*

Vo standardniot makedonski jazik postoet bukvata **ќ**, koja se izgovarat kaku *kj*. Vo Žarnoskiot dijalekt, sepak, ovja glas sis-

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

temski se realizirat ka **ć**, so mek i stabilen izgovor.

Na primer:

- *kuќa* → *kuća*

Ovaja razlika ne e slučajna, tuku redovna osobina na dijalektot. Poradi tea, vo transkripcijata se koristet **ć**.

Trebet da se napomenet deka ke pomladite generacie vo dijasporata često se gubet jasnata razlika meǵu **ć** i **č**, ama vo knigava razlikata se zadaržuvat svesno.

3.3 Bukvata *ѓ* i nejzinite realizacie

Bukvata **ѓ** pretstavuvat eden od najinteresnite slučai vo dijalektot. Vo Žarnoskiot govor toj glas ne se izgovarat ka standardnoto *gj*, tuku često se pomestuvat kon zvuk blizu do **ɥ**.

Sepak, ne postoet edinstvena realizacija.

Vo zborovi ka na primer:

- *luѓe*
- *meѓunaroden*

izgovorot e meǵu **ѓ** i **ɥ**, i ne odgovarat celosno nitu na edniot, nitu na drugiot glas.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Poradi tea, vo ovaja transkripcija se koristet bukvata **ǵ** (g so crta gore), koja ja označuvat tokmu ovaja sredna fonetska vrednost.

Vo drugi slučai, pak, standardnoto **ѓ** vo dijalektot celosno se zamenuvat so **ḍ**.

Na primer:

- *źubre* → *ḍubre*

Vo takvi zborovi se koristet bukvata **đ**.

3.4 Bukve šo se koristet retko ili se pojednostavuvaet

Osven navedenite slučai, nekoi bukve od standardnata makedonska azbuka vo Žarnoskiot dijalekt se koristet retko ili se pojednostavuvaet.

- **s** (*dz*) deneska se koristet sve poretko. Postarite govornici i luǵeto vo seloto go zadržuvaet, ama ke pomladite, osobeno vo dijasporata, toj zvuk često se zamenuvat so tvrdo **z**.

- **њ** (*nj*) vo našiot govor često se realizirat ka **jn**.
  Primer: *glasanje* → *glasajne*

- **љ** (*lj*) isto take retko se koristet i često se pojednostavuvaet vo **l** ili se fonetski prilagoduvaet spored kontekstot.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Zabeleška

Ovaja transkripcija ne pretendirat da bidet edinstvena ili konečna. Taja e rabotna alatka, nameneta za dokumentacija na dijalektot i možet da se menet i dopolnuvat so vreme.

А A	**Б** B	**В** V	**Г** G	**Д** D
Ѓ Ǵ	**Е** E	**Ж** Ž	**З** Z	**Ѕ** Dz
И I	**Ј** J	**К** K	**Л** L	**Љ** Lj
М M	**Н** N	**Њ** Nj	**О** O	**П** P
Р R	**С** S	**Т** T	**Ќ** **Ć**	**У** U
Ф F	**Х** H	**Ц** C	**Ч** Č	**Џ** Đ
Ш Š				

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

а	**б**	**в**	**г**	**д**
a	b	v	g	d
ѓ	**е**	**ж**	**з**	**ѕ**
ǵ	e	ž	z	dz
и	**ј**	**к**	**л**	**љ**
i	j	k	l	lj
м	**н**	**њ**	**о**	**п**
m	n	nj	o	p
р	**с**	**т**	**ќ**	**у**
r	s	t	ć	u
ф	**х**	**ц**	**ч**	**џ**
f	h	c	č	đ
ш				
š				

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

4 Ke stoeme na jazikovata mapa? – Pripadnost na Žarnoskiot dijalek

Aku prašaš nekoj star žarnovec: *„Na koj jazik zboreme?”*, najverovatno ća ti odgovoret prosto: *„Na naši.”* I vo pravo e. Ama za onie šo sakaet da odet po globoko, da znaet od ke go danesuvame ovja glas i zbor, trebet da se svarteme kon onie šo jazikot go proučuvaet kaku nauka. Ovaja poglav e posvetena tokmo na tea: da go postaveme našiot **Žarnoski** dijalekt na negovoto pravo mesto meǵu dialektite na Makedonija.

Sporet dijalektolozite, makedonskite dialekti se podeleni vo **tri glavni grupe (narečja)**:

- **Zapadno narečje** (Zapadni makedonski dialekti)
- **Istočno narečje** (Istočni makedonski dialekti)
- **Severno narečje** (Severni makedonski dialekti)

Za nami, Žarnovcite, e od presudno značejne **zapadnoto narečje**. Tea e našiot dom. Vnotra vo nego, postoett podgrupi, a najvažnite za našata prikazna se:

- **Centralnata grupa** (npr. Prilep-Bitola, Kičevo)
- **Severozapadnata grupa** – i **ovde mie se navađame!!**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Vo **severozapadnata grupa** spađaet:

- **Gostivarskiot** (Gornopološki) dijalekt
- **Goranskiot** dijalekt (za nego posle)
- **Debarsko-Rekanskite govori** – i **ovde, na ovaja podgrupa, pripagjat našiot Žarnoski dijalekt**

Kako šo se vigjat, veće odma se znaet: mie sme **zapadni makedonski govornici**, i tea od najzapadnata, planinska granka.

4.1 Istoriski koreni: Od Reka do Torbešija

Za da razbereme deneska, trebet da pogledame včera. Našata prikazna e globoko povrzena so migracijata na naselenivo. Odma da kažeme: Žirovnica ne e bila samota. Nie sme del od golemata **Debarsko-Rekanska grupa** na dialekti. Ama našiot specifičen pot započnal mnogu porano.

Kon krajot na 17. i vo početokot na 18. vek, eden del od muslimanskoto naselenie od Reka, pretežno od žirovničkata grupa na sela, se iselil kan istok. Tie zaminale kon regionot koj deneska go narekuvame **Torbešija** – vo Skopsko i Veleško. Tue i osnovaše sela kaku: **Gorno Vranovci i Melnica** (vo Veleško), i **Držilovo, Evlovo, Dolno Količani, Umovo, Cvetovo** (vo Skopsko).

Zaščo e ova važno za jazikot? Zatoa šo **govorot na tie iseleni-**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

ci od Žirovnica ostana identičen so našiot žarnoski govor i se čuvat i deneska vo tie enklavi! Tea e živo svedočatelstvo za stabilnosta i čvrstinata na našiot dijalekt. Tie luǵe, makar šo žiuvaet vo druga sredina pa i deneska vo Turcija, zboret na način šo go zapoznuvame ka naš.

Se razbirat, imaet i mali razlike, poradi vremeto i kontakti so drugi govori. Na primer:

- Vo Melnica i Vranovci, glasot **/h/** (kašo vo *hleb*) se čuvat po tvrdo i po jasno, dodeka ke nami vo Žirovnica toj glas najčeščo se gubi ili se menuva.
- Vo Držilovo, množinata se pravi so nastavkata **-ovi** posle site zborovi (*kľučovi, žarovi*), dodeka ke nami velime **kľučevi, žarevi**.

Ovie mali razlike ne se golemi, tuku potvrduvaet deka migracijata se slučila vo vreme koga našiot govor veće imal svoi cvrsti forme. Mie i tie sme od istiot koren.

4.2 Sosedite od Gora: eden poseben govor so svoja prikazna

Blisu do nami, ama so svoja jasna lica, se **Gorancite**. Tie zboret na **Goranskiot dijalekt**. Toj govor e mnogu interesnen, pošo pokažuvat silno vlijanie od albanskiot jazik, so mnogu zboro-

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

vi i gramatički formi šo se razlikuvaet od drugite makedonski dialekti.

Koi se glavnite razliki meǵu Gorskite i našiov Žarnoski govor?

- **Leksika:** Vo goranskiot imaet *mnogu* poveće albanski zborovi vo sekojdeve, dodeka ke nami vlijanieto e poveće od turski.
- **Gramatika:** Tie imaet nekoi svoi glagolski i padežni formi koi šo vo Žirovnica ne i poziname.
- **Fonetika:** Akcentot i intonacijata se čujat po različno. Našiot govor e po „mek", a gorskiot po „oštar" vo ušeto na nekoj od Žirovnica.

4.3 Sosedi vo Dolna Reka: Rostuška grupa

Naj bliskite sosedi, geografski i po jazikot, se luđeto od **rostuškata grupa** na sela: Rostuše, Trebišče, Velebardo, Ađievci, Janče, Prisojnica. S'nimi imame golemi zaednički crti, ama i jasni razlike. Važno e da se znaet deka vo Rostuša imaet dve grupe: **mjuslimani i pravoslavni**, i dvete so svoj jazikovi karakteristiki.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

4.3.1 Govorot na rostuškite Muslimani

Ovie luǵe go čuvaet govorot mnogu blisku do našiot. Meǵu zaedničkite crti se:

- Refleksot **a** namesto nosovkata **ǫ** (*zab* namesto *zǫb, jazik* namesto *jǫzik*).
- Refleksite **al** i **ar** namesto stariot **l̥** i **r̥** (*valk* > *valci, darvo* > *darvoto*).
- Čuvanjeto na glasot **ć** (ka šo vo *kuća*).
- Gubenejeto na **v** meǵu samoglaskite (*čoek* namesto *čovek*).

4.3.2 Govorot na rostuškite pravoslavni

Ovja govor, pak, mnogu poveće ličet na **malorekanskiot (galički) dijalekt**. Imat ovie karakteristike:

- Glasot **/ḱ/** (kj) namesto našeto **ć**.
- Čuvanjeto na fonemata **/ǵ/** (gj).
- Grupite **/št/ i /žd/** se čuvaet, šo e različno i od našiot i od govorot na rostuškite Muslimani.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

4.4 Debarskiot govor i negoviot centralen položaj

Debarskiot govor odzemat centraľno mesto vo celata Debarsko-Rekanska oblast. Toj i obedinuvat svite ovie spomnati govori i služet ka most meǵu nimi. Vo gradot Debar i okolnite sela se zboret na način koj kombinirat elementi od svite poredni područja.

Klučnite zaednički crte na celiot debarski region so našiot govor se:

- Refleksot **a** za starata nosovka ***ǫ** (*zab, jazik*).
- Čuvanjeto na fonemata **/ǵ/** (gj) i **/ś/ i /ź/** (zvučnite afrikati).
- Čuvajneto na stari grupe kaku **/št/, /žd/** (*brošt, veždi*).
- Gubenejeto na **v** meǵu samoglaskite (*šoar, čoek*).

4.5 Zaključok: Unikaten mikrodialekt so dlaboki koreni

I sega, ke sme mie?

1. **Glavna pripadnost:** Mie sme člen na **Zapadnite makedonski dialekti (Zapadno narečje)**.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

2. **Neposredna grupa:** Pripađame na **Debarsko-Rekanskata dijalektna grupa** vnotra vo severozapadnata podgrupa.
3. **Specifična podgrupa:** Vo ramkite na Reka, mie sme del od **Dolnorekanskite govori**.
4. **Našiot status:** I najposle – spored naučnicite kaku **Božidar Vidoeski** – Žarnoskiot (Zirovničkiot) govor se smetat za **samostoen mikrodialekt** vnotra vo dolnorekanskata podgrupa.

Šo značet „mikrodialekt“? Značet deka našiot jazik, so svoite unikatni crte kaku:

- Glasot **ć** namesto standardnoto **ќ**.
- Posebna leksika i stari zborovi.
- Specifična gramatika i glagolski forme.
- Istoriska stabilnost (dokazana so migraciite vo Torbešija).

...esti tolu jasen i različen deka možet da se prepoznet od svite sosedni govori, makar šo s'nimi delet golem zaednički osnov.

Našiot govor e **kamen temeljač ne samo na seloto, tuku i na celata dolnorekanska, pa i debarska dijalektna raznolikost**. Toj e živa poverka meǵu pokolenijata, meǵu Žirovnica

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

i nejzinite iselenici, i meǵu minatoto i denešnosta. I taja e prikaznata šo ja pišeme vo knigava. Ne kaku muzejski eksponat, nego kaku živo dorvo so koreni vo zemjata na Reka.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

5 Primer na tekst na Žarnoski dijalekt

Za da se dobiet autenticen vpečatok kaku zvučet edna prikazna na Žarnoski dijalekt, ovde prikažuvame edna gačka („Lisicata i ežeto“), zapišana vo 1959 godina. Tekstot e daden vo latinična transkripcija, bez specijalnite dijakritički beleži od originalnata kirilična verzija. Ovja primer služet isto ka mal „vkusovnik“ za tea kaku živopisno se potrebuvašse dijalektot vo sekojdnevnoto raskažuvajne.

5.1 Lisicata i ežeto

Ežeto imalo eno zorno grozje i lisicata mu se dobližila do nego i mu go lapnala grozjeto. „A bre priatele, ke si go našla ovolku ubavo“ mu reče lisicata. Tea reklo: „Ja si imam ena bafča, si jadam od ovea, ama čuvaet tamu; aku da te fateme al znaeš nekoja laga da kurtuleme“. Lisicata mu rekla: „Znam čettrieset lage“. A ežeto odgovorilo: „E dobro, ti četirieset a ja tri tolku znam“. Večerta otišle vo bafčata da jadet grozje. Jale, dobro se najale. Stanal toj šo i čuval lozjata, videl deka imalo traga od lisica, ama imalo i od eže. Stanal na lisicata i klal ena železda, a na ežeto mu napravil ena dupka. Utredenta se fatila lisicata. „E pobratime eže, ja se fatif vo železdava“. Ežeto i veleše: „Ti znaeš četrieset lage, najdi ena i kurtuli“. „Se fatif i sve i zaboravif ligete“. Ežeto i veleše na lisicata: „Ti sega ka se napraviš umrena, ka

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

ti se beret muve, ka te klisat, ka dojde sajbijata od lozjevo ka te videt umrena i ka te otpratnet od železdava i ka te farlet na garmadana i ka se vratet ka me sakat mene, a ti zemaj da begas da kurtuliš dodeka se vratet sajbijata ke te ne vedi". Drugata večer se našle pak. Рак otišle vo lozjata da ja det grozje i sega ežeto se fatilo, padnalo vo dupka i i veleše na lisicata: „E prijatelko, ja se fatif!" „Ja ništo ne možam da ti pomozam" mu rekla lisicata. „Ti znaješe četrieset lage, zaš to ne znaeš da mi pomozis. Ja znam ušte dve lage, ela da ti i kažam, neka ti se naet". Lisicata prišla ka ežeto, ka dupkata. „Navedi ubavo glavata, zeri da ne ne čuet toj što i čuvat lozjava". Lisicata vaka ja navedila glavata vnatre i ežeto ja fatilo za nosot, a lisicata venaš se dignala i so sve nego zela da begat. Toj što i čuval lozjata ja videl lisicata i si rekol sam so sebe: „Dosega iše lisicata bez košnica, a sega ova večer došla so košnica da beret grozje". Zel puškata i faril po nea, ama ne ja udri i otišla lisicata vo karpete. Koga se zaprela, go videla ežeto do nea i mu veleše: „Ti koga dojde bideka?" Ežeto reklo: „Koga idef, ušite mi sviree: fiu, fiu!" Lisicata ne ee setila od stravot, ama go nosila so nosot ežeto.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

6 Nekolku karakteristiki na Žarnoskiot govor

Vo Žirovnica, sme zborele - aku i prašaš Makedoncite od drugi regioni - em čudno, em arhaično (starsko). Sledno, ča razvideme zaeno nekoi karakteristiki na "cudniot" i "starskiot" jazik. Normaleno e, deka ne ća i opfatam sve, ama ća se potrudam barem mora da go katalogizira dijalektov. Ajde da poćneme so lesni primeri.

6.1 Jazični osobenosti: fonetika, morfologija, leksika i drugo

Na primer, **ke nami imenke šo zavaršuvet na *-a* pravet množina so *-e***. Niva, kuća, ovca i varba i praveme:

- *nive* *(od niva)*
- *kuće* *(od kuća)*
- *ovce* *(od ovca)*
- *varbe* *(od varba)*

Isto take, **vo segašno vreme vo prvo lice ednina go odfrluvame nastavkoto *-m***. Namesto vikam, nosam i sečam, veleme:

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

– *vika*

– *nosa*

– *seča*

Ke nami i **glasovite se menuvaet**. Na primer, mnogu pati namesto *o* koristime *e*:

– *tea* *(namesto toa)*

Ovaja e česta pojava vo zapadnomakedonskite dijalekti.

Druga golema razlika e **kaku formirame zborovi vo idnina**. Namesto da veleme *ќe odam*, mie veleme:

– *ća oda*

– *ća prava*

– *ča čineme*

a zborovite šo pripagaet na *e*- i *i*-grupata, imame promene vo vokalot.

Vo ednina:

– *beriš* *((*STANDARD: *bereš))*

– *seiš* *((*STANDARD: *seeš))*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

– *čuiš* ((STANDARD: *čueš*))

Vo množina:

– *bereme* ((STANDARD: *bereme*))
– *sedeme* ((STANDARD: *sedime*))
– *berete* ((STANDARD: *berete*))
– *sedete* ((STANDARD: *sedite*))

Ušče **koristeme stari zamenke šo ne se sretnuvaet vo drugite sela**:

– *nimnin* ((STANDARD: *nivni*))
– *ovimnin* ((STANDARD: *ovie*))
– *onimnin* ((STANDARD: *onie*))
– *ovakov* ((STANDARD: *vakov*))
– *niim* ((STANDARD: *nim*))

Za **zborovite koi sodržuvaet *tj* ili *dj***, imame različni fonetski refleksi:

– *goresčo* ((STANDARD: *gorešto*))
– *maščenica* ((STANDARD: *maštenica*))
– *veće* ((STANDARD: *veke*))

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

- *Trebišće* *((*STANDARD: *Trebište))*
- *vreća, domaćin, kuća, noć, sreća*

Vo **padežnite forme**, potrebuvame **stari dativi**: *Neziru*, *Faiku*, *Zaimu*, *Vesije*.

Beispiel: *Ovie forme se razlikuvaet od standardnite: (*STANDARD: *Nezir, Faik, Zaim, Vesija), poradi vo standarden ne se koristet dativ na ovja način.*

Imame i **zbirna množina**, koja se koristet najčesto za prirodni rabotče:

- *lisje* *((*STANDARD: *lisičje/listje))*
- *vođe* *((*STANDARD: *vodi))*
- *reke* *((*STANDARD: *rekite))*
- *nive* *((*STANDARD: *nivite))*
- *planine* *(isto kaku vo standardot)*
- *šume* *(isto kaku vo standardot)*

Ne praveme izbroena množina. Na primer:

- *dva lebovi* *((*STANDARD: *dve leba))*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

- *tri šinici* *((*STANDARD: *tri šinici) — isto, no brojkata obično se soglasuvat)*

Ke **pridevite**, množinata se formiraet so završetok *-i*, i ostanuvaet ista forma i koga se kombiniraet so ženski imenki. Na primer:

- *beli košule* *((*STANDARD: *beli košuli))*
- *visoki planine* *((*STANDARD: *visoki planini))*
- *otrovni zmie* *((*STANDARD: *otrovni zmii))*

Ovea pokažuat, deka vo žarnoskiot govor nemat posebna rodova promena na pridevot vo množina, duri i koga imenkete se ženski.

Postoet **promene ke pokaznite zamenke**, osobeno ke formite za bliskost i oddalečenost. Namesto standardnite formi, ke nami se koristet **fonetski prilagodeni varianti**, koi zvučet poprirodno vo govorniot tek.

Na primer:

- *ovoj → ovja* *((*STANDARD: *ovoj))*
- *ova → ovea* *((*STANDARD: *ova))*
- *onaa → onaja* *((*STANDARD: *onaa))*
- *onoj → ojna* *((*STANDARD: *onoj))*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Ovie promeni se rezultat na **fonetska prilagodba i asimilacija**, pri što glasovite se preureduvaet za da se **olesni izgovorot** i da se zadrži prirodniot govoren tek. Vmetnuvanjeto na *-j-* (kako vo *ovja*, *onaja*) služi kako **most meǵu vokalite**, za da se izbegnet tvrda ili neprirodna pauza pri izgovorot.

Formata *ojna* (od *onoj*) pokažuvat i **preureduvanje na slogovite**, proces poznat kako *metateza*, što e česta pojava vo usmeniot govor kaj zapadnomakedonskite dijalekti.

Primeri vo rečenice

Tabelle 1: Poredenje na žarnoskiot dijalekt so standardniot makedonski

Žarnoski dijalekt	**Standarden makedonski**
Ojna tamo mi esti drugar.	Onoj tamo mi e drugar.
Onaja onde mi esti sestra.	Onaa onde mi e sestra.
Ovea esti strašna rabota.	Ova e strašna rabota.
Onea ne očekuvav.	Onaa ne očekuvav.

Vo **žarnovskiot govor**, često se **gubet glasot /g/**, osobeno koga se navađat *meǵu dva vokali* ili *na krajot od zborot*.

Ovea e priroden fonetski proces prisuten vo mnogu dijalekti, šo obično se slučuvat za da se *poednostavet izgovorot*. Luđeto sakaet da zboret *pobarzo i polesno*.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Primeri:

- *nekoga → nekoa*
- *ostavi gi → ostavi i*

Ovja gubitok na „g“ se vikat *elizija* – i značet „vnes na zbor bez eden glas“. Iaku ovea ne e standarden oblik, vo govorot zvučet prirodno.

Druga česta rabota vo žarnoskiot govor e dodavajneto na „e“ posle „a“, osobeno ke glagolite vo 3. lice množina (tie). Tea izgledat kaku da se pravet nov kraj na zborot – ama ne e bez vrska.

Ovea se slučuvat za da ne zvučet zborot premnogu tvrden i da se čuvat melodijata na rečenicata. So „e“ na krajot, zborot „tečet“ polesno i ponaturalno.

Primeri:

- *vikaat → vikaet*
- *stavaat → stavet*
- *se lekuvaat → se lekuvaet*
- *se odmoruvaat → se odmoruvaet*

Vo linguistika ovea se vikat *epenteza*, šo značet „vmetnuvajnee

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

na glas vo zborot“. Vo našiot govor, tea ni pomagat da zboreme popeglano.

I gubitokot na „g“ i dodavanjeto na „e“ ne se slučajni ili „greške“, tuku se del od našata lokalna fonetika. Tie osobenosti go pravet Žarnoskiot govor poseben i živ.

Druga česta fonetska odlika e vmetnuvajneto na vokalot „o“ meǵu dve soglaski. Ovea vmetnuvanje imat za cel da ja **olesenet izgovorenata struktura** na zborovi so teški konsonantski grupe, šo e tipično za mnogu zapadnomakedonski dijalekti.

Najčesto, vokalot „o“ se dodavat meǵu prvata i vtorata soglaska vo zborovi šo počnuvaet so složeni konsonantski klasteri.

Vornet ((STANDARD: *vrne*))
Corno ((STANDARD: *crno*))
Dorvo ((STANDARD: *drvo*))
Sorno ((STANDARD: *srno*))

Vo standarden makedonski se koristet zavaršetokot *-jḱi* (na primer: (STANDARD: rabotejḱi), (STANDARD: pišuvajḱi)). Ama na Žarnoski često koristime **-ešći**, šo zvučet poblisko do srpski ili staroslavenski formi.

Primeri:

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

– (STANDARD: rabotejḱi) → *rabotaešći*

– (STANDARD: pišuvajḱi) → *pišaešći*

– (STANDARD: misleḱi) → *mislešći*

Ovea e oblik šo se čuvat po zboruvajneto, osobeno ke postari ili vo ruralni sredine, i davat arhaičen, ama i lokalno autentičen ton.

Vo standarden makedonski glagolskite forme vo minato vreme (tie) obično završuvaet na *-a*:

– (STANDARD: tie bea) *(tie/oni bea)*

Žarnoski često koristet -e namesto -a na krajot, take i sred zborot:

Primeri:

– (STANDARD: tie bea) doma → *tie bee doma*

– (STANDARD: tie pea) pesna → *tie pee pesna*

– (STANDARD: tie zborea) za mene → *tie zboree za mene*

Vo Žarnoskiot govor vsušnost ne se koristet standardnoto **„da“** ka odgovor za „da, take e“ ili „da, se soglasuva“. Namesto tea, mnogu luǵe velet samo:

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Primeri:

– *„Aha.“*

Ovaja potvrda so „aha“ e **neformalna, spontana i emocionalno pobogata**. Često noset *nijansa na soglasuvajne*, ama i na *reakcija ili razbirajne*, ne samo prost odgovor „da“.

Namesto standardnoto **„kako“**, vo dijalektov se koristet pokratkata forma **„ka“**. Ovea fonološko skratuvajne esti karakteristično za mnogu lokalni govorni formi i pomagat da se odaržet pobarz i poizgovorliv ritam vo rečenicata.

Primeri:

– *Ka ovde.* *((*STANDARD: *kaku ovde.))*
– *Ka onde.* *((*STANDARD: *kaku onde.))*
– *Ka mene.* *((*STANDARD: *kaku mene.))*

Inače govorot pokažuvat jasna tendencija kon poednostavuvajne na sintaksata, osobeno vo veznički konstrukcie. Zborovite „deka“ i „tuku“ ne se koristet redovno, i na nimnino mesto se potrbuvaet **pokratki, poblizki** izrazi ka na primer „al“ i „ama“.

Zborot **„al“** se korister kaku zamena za **„deka“** vo rečenice so

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

indirekten govor.

Primeri:

- *Toj mi reče, al esti take.* *((*STANDARD: *Toj mi reče deka e taka.))*
- *Mi reče al ća doet utre.* *((*STANDARD: *Mi veli deka ke dojde utre.))*

Glasot /v/ često se zamenuvat so /u/ vo sredina na zborot, osobeno ke pozajmici ili pokniževni zborovi. Ovaja fonetska zamena najčesto se slučuvat pred soglaska, ke šo /v/ ne se izgovorat jasno i go gubet zvučniot kvalitet.

Primeri:

- *Austria* *((*STANDARD: *Avstrija))*
- *Austrianec* *((*STANDARD: *Avstriec))*
- *linguistički* *((*STANDARD: *lingvistički))*

Slični fonetski pojave postoet i vo srpskiot jazik, šo sugerirat eventualno šareno jazično vlijanie vo regionot.

Ovaja promena možet i da se tolkuvat ka **asimilacija kon /u/**, odnosno prilagoduvajne na poednostaven i polesno izgovorliv glas, osobeno vo barziot govor. Vo nekoi slučai, ovea ne e samo lokalna karakteristika, tuku se sretnuvat i vo drugi zapadnomakedonski dijalekti.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Namesto ”kaku” koristime skratena forma ”ka”, ili pak go smenuvame krajot vo ”-u”, pa dobivame ”kaku”. I dvete se slušaet često, ama ne se koristet isto.

”Ka” obično se koristet koga sakame da napraveme sporedba – na primer: *ka nego*, *ka nea*, *ka na primer*. Vo ovie slučai, ”ka” stoet mesto na ”kaku”, ama so poednostavena forma.

Od druga strana, ”kaku” go slušame poveče vo izrazi ke šo se opišuvat sostojba ili neščo konkreto, ka na primer: *kaku sega*, *kaku si*.

Znači, ”ka” poveće idet so imenke ili imenički zamenke (ka nea), a ”kaku” poveće idet so glagolski fraze ili opisi (kaku si, kaku e na rabota, kaku beše).

Ovaja razlika kaku i drugite ne e stroga pravila, ama take se zboret– po osećaj i po navika.

Ena osobenost šo mnogu jasno se slušat na Žarnoski, e deka skoro nikoj ne koristet glasot „nj“. Namesto nego, ke nami se slušat „jn“. Zborovi kaku *pišenje* se izgovoraet ka *pišejne*.

Druga interesna rabota e šo postoet golema fleksibilnost ke glagolite – ponekoa ne se koristet samo ena forma.

Primeri:

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

- za „pišuvajne“ možet da se čuet i *pišejne*, ama i *pišuvaet*
- za „rabotajne“ možet nekoj da rečet *tie rabotaet*, a drugi *tie rabotuvaet*

Zborot **štom**, (vo značenie *vednaš što*, *čim*) **praktično nikoa ne se koristet**. Namesto nego, luǵeto često ja upotrebuvaet konstrukcijata *„koga ća“*, šo vo lokalniot izgovor često zvučet ka *„ka ća“* ili *„koa ća“*, pri šo zborot „koga“ se **skratuvat fonetski** i se prilagoduvat na lokalniot artikulaciski model.

> *Ka ca dojda, ća ti kaža.*
> *((*STANDARD: *Koga ća dojda, ća ti kaža.))*
> *((*STANDARD: *Štom stignam, ke ti kažam.))*

Ovja primer pokažuvat, deka žarnovskiot govor preferirat **poanalitički** i **pomara formalni** izrazni sredstva, koi se oslonuvaet na *jasna, neposredna sintaksa*, bez upotrebata na apstraktni ili gramatikalizirani svržnici ka na ovdešniot primer *štom*.

Zborovite kako **„štom“**, **„deka“** i **„tuku“** vo standardniot makedonski funkcioniraet kaku *podčinitelni svrženici* ili *diskurzni markeri* — odnosno ka elementi šo povrzuvaet rečenice vo **podčiniti odnosi** (na primer: pričinata, vremeto, kontrastot).

Vo žarnovskiot dijalekt, ovie svrženici **ili voopšto ne postoet**, ili se zameneti so **pored poednostaveni, popolno trans-**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

parentni konstrukcie. Tea e rezultat na *oralna tradicija i arhaična gramatika*, koja preferirat **konkretna, pragmatična forma** pred apstraktna sintaktička kompleksnost.

Primeri:

- (STANDARD: „Štom dojdam, ke ti kažam“) ⇒ *„Ka ća dojda, ća ti kaža“*
- (STANDARD: „Znam deka ke dojdeš“) ⇒ *„Znom ka ća dojdiš/dojš“* ili
- (STANDARD: „Ne onaa, tuku jas“) ⇒ *„Ne onaja, nego ja“*

Odsustvoto na ovie zborovi ne značet jazikova siromašnost, nego **refleksija na eden star sistem**, ke šo *gramatikata se oslonuvat na intuicija i ritam na govorot*, a ne na pisana norma.

6.1.1 Zaklučni zborovi

Zavisnosta na govorot e zavisen od samiot reden red, od kontaktot so stranstvo, i od vlijanie na standardniot makedonski ili drugi jazici. Ne e čudno šo svite karakteristiki šo i opišav ovde ne važet za svite isto – nekoj zboret poveće kaku „po kniga“, nekoj po ”domaćinski”, a treti ”mešano”.
Tea samo ni pokažuvat, deka dijalektot ni davat golema sloboda da zboreme take ka šo ni zvučet prirodno. Primer za ovea e zborot „esti“ (za „e“), šo go koristime često, ama ponekoa se

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

skratuvat, ili se menavat i toj vo samoto „e“. Isto take, ponekoa vo „koga“ se slušaet sve bukvete, a ponekoa go nemat „g“. Ja na primer, mnogu retko koristam „j“ vo sred zbor – mi zvučet neprirodno, i aku trebet da bida iskren, skoro go ima izbrišano od govorov.

Zborovi ka „deka“ i „tuku“ i sakam i i (smešna rečenica) potrebuva, iako ne se baš naši zborovi – ama „al“ ili „nego“ ne mi milet, pa i zamenuva so tie šo mi se podobri. Tea e baš suštinata – se zboret ka šo ti ležet.

Ovie osobenosti ne se pravila, tuku zabeleške od slušajne i pišejne. Postoet mnogu drugi rabotče šo dijalektolozi i imaet opišano, ama ne sam ja stručen da go objasnam kaku šo trebet – ovea e samo eden pogled od dijasporski ”koristuvač”.

Za nami, koi šo porastnavme vo stranstvo, često e teško da se cortat jasna linija meǵu standardniot makedonski i srpski, a tea e i razbrilivo, zatea šo mnogu našinci ne se direktni zapoznati so makedonskiot literaturen jazik od naškolo ili od mediumi.

Često možet da se videt deka nekoj od germanija ili italija, koga zboret za nekoja rabota, ne možet ubavo da ja opišet bez da stavet anglisko zborče – i take se pojavuvat eden nov most. Angliskiot so vreme možet da stanet jazik na savrzuvanje – kaku šo vo minatoto turskiot ili arapskiot bil – sega ke nami germanski, italjanski i angliskite zborovi i zamenvaet starite turski izrazi. Dali tea e lošo ili dobro, ne možeme da proceneme vo momentov ili pak vu uopšte – ama jazikot svekoa se menuval, i ća se

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

menuvat i ponatamo. Jazicite nikoa ne bile statični.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

6.2 Sinteks na Zarnoskiot govor

Žarnoskiot dijalekt ne se razlikuvat samo vo zborovi i izgovor, tuku i vo načinot na redot na zborovite vo rečenicata. Ća i videme najglavnite sintaktički razlike meǵu našiot govor i standardniot makedonski.

Ponekoa (ama ne osnovno) se upotrebuvat enklitički oblik na zamenke pred glagolot, šo vo standarden jazik obično doađat posle.
Žarnoski: *Mi se javi toj.*
Standarden: *Toj mi se javi.*
Zamenkata „*šo*“ se koristet i kaku relativna zamenka, i kaku veznik.
Primer: *Luđeto šo dojdoe...*
Vo standarden se koristet „što“, ama poveče se upotrebuvat i formalni veznici. Redosledot na členovi vo rečenica e po fleksibilen. Često se počnuvat so dopolnuvanje ili zamenka.
Primer: *Odma vednaš, čitaesći ovaja rečenica...*
Na kraj, često imat i sintaktička fuzija — dve ili poveće misli se slijet vo ena rečenica bez veznici ili so minimalni elementi.

Sledno ća i primeneme ovie elementi na naj poznata pesna od, i za naševo selo Žirovnica:

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Žirovnico, pusta ostanala,
zar' za mene devojka nemala?
Žirovnico, žiti kamenjata,
šo rabotat gledanica moja?

Dal' se gotvet, ili ašikuvat,
il' za mene bećara taguvat?
Nit' se gotvet, nitu ašikuvat,
tuk' za tebe bećara taguvat.

Oj devojko, ti za mene pojdi,
ća pazaram tri rala tapani.
Ća pazaram tri rala tapani,
neka puknet našite dušmani.

6.2.1 Sinteksna analiza (Žarnoski dijalekt vs. standard)

Sinteksen element	Žarnoski dijalekt (latinica)	Standarden makedonski
Prašalni partikuli	*zar', dal', il'*	*зарем, дали, или*
Negacija i kontrast	*Nit', nitu, tuk'*	*ниту, туку*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Sinteksen element	Žarnoski dijalekt (latinica)	Standarden makedonski
Futur markacija	*ća pazaram*	*ќе пазарам*
Redosled na zborovi	*za mene devojka nemala*	*немало девојка за мене*
Apokopa / fonetska elizija	*ašikuvat, taguvat, gotvet*	*ашикуваат, тагуваат, готват*
Vokativ i emfaza	*Oj devojko*	*О девојко*

- **Prašalni partikuli**: Na Žarnoski se koristet kratki forme ka na primer *zar', dal', il'*, namesto standardnite *зарем, дали, или*.
- **Negacija i kontrast**: Za negacija i kontrast, se upotrebuvaet oblici ka *nit', nitu, tuk'* namesto standardnite *ниту, туку*.
- **Futur markacija**: Za označuvajne na idnina se koristet *ća* kaku vo primerot *ća pazaram* namesto *ќе пазарам*.
- **Redosled na zborovi**: Redot na zborovite e po fleksibilen, i često se izostavuvaet obični standardni pozicie, na primer *za mene devojka nemala* namesto *немало*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

девојка за мене.

- **Apokopa / fonetska elizija**: Vo govorot se koristet skrateni i izgovorni forme na glagoli, kaku *ašikuvat* namesto *ашикуваат*, *taguvat* namesto *тагуваат*.
- **Vokativ i emfaza**: Za osvetluvajne ili obračanje se koristet *Oj devojko* namesto standardnoto *О девојко*.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

7 Žarnoski – Rečnik

Eden dobar prijatel mi napiša deka ne i smetat svite zborovi vo ovaja kniga za *dijalektski*. Mi veleše deka nekoj od nimi i imat i vo drugi makedonski govori. I iskreno, vo pravo e. Ama ja misla deka *dijalektski zborovi* ne se samo tie šo se eklsuzivni ”naši”, tuku tie šo so godini se upotrebuvat vo našeto selo – zborovi šo i znaele i koristile i roditelite naši, a i mie sve ušče i znaeme i potrebuvame.

Nastanot deka mie vo Dolna Reka imame isti ili slični zborovi so drugi sela, na primer okolu Struga, Tetovo, Ohrid – e sosvim prirodno. Jazicite se razvijaet vo regioni, a ne vo vakum. Ama ovaja kniga ne sakat da pokažet samo razlike od standardot, tuku zborovi koi šo se naši – arhaični, so čudno poteklo.

Zatea, *dijalektski zbor* ovde e mora poširoko definiran: zbor šo esti veće del od našiot govor, a ne samo jazičen kuriozitet. Zatea vo listata staviv i frazi, glagolski formi kaku participot, i drugi gramatički oblici šo ušče se koristet, iako vo standardot se inakvi.

”Rečnikov” ne pretendira da bidet akademski leksikon. Naprotiv – sakat da bidet živo svedoštvo i primer kaku zboreme i kaku sme zborele. Sigurno imaet i greške – i vo potekloto na zborovite, i vo transkripcijata, ama tea e normalno. Knigava

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

rastet postepeno, i ća se popravet niz vremeto.

7.1 Struktura na rečnikot

Za svekoj zbor sledet:

- Žarnoski zbor na kirilica i latinica
- Standarden makedonski oblik na kirilica i latinica
- Poteklo na zborot (aku e poznato) – napišan na standarden makedonski
- Prevod na germanski i italijanski

Poradi šo projektot ušče se razvivat, zborovite ne se vo azbučen red – ama tea ća se smenet vo idnite verzije.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

7.2 Zbirka

Жарноски/Žarnoski: **Барано / Barano**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Валкано / Valkano**
Потекло/Poteklo: *Турско (baran – "валкан, нечист") / Tursko (baran – "valkan, nečist")*
Deutsch: **Schmutzig**
Italiano: **Sudicio**

Жарноски/Žarnoski: **Пенѓера / Penđera**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Прозор / Prozor**
Потекло/Poteklo: *Турско (pencere – "прозор", со персиско потекло од panjara) / Tursko (pencere – "prozor", so persisko poteklo od panjara)*
Deutsch: **Fenster**
Italiano: **Finestra**

Жарноски/Žarnoski: **Танџир / Tanjir**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чинија / Činija**
Потекло/Poteklo: *Арапско/Турско (tandžir – "тава") / Arapsko/Tursko (tandžir – "tava")*
Deutsch: **Teller**
Italiano: **Piatto**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Астал / Astal**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Маса / Masa**
Потекло/Poteklo: *Турско (astar – "подлога", но може и грчко влијание) / Tursko (astar – "podloga", no može i grčko vlijanie)*
Deutsch: **Tisch**
Italiano: **Tavolo**

Жарноски/Žarnoski: **Студено / Studeno**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Ладно / Ladno**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (студъ) / Staroslovensko (studŭ)*
Deutsch: **Kalt**
Italiano: **Freddo**

Жарноски/Žarnoski: **Доцно / Docno**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Касно / Kasno**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (доцьнъ) / Staroslovensko (docĭnŭ)*
Deutsch: **Spät**
Italiano: **Tardi**

Жарноски/Žarnoski: **Не бучај / Ne bučaj**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Не зборувај / Ne zboru-**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

vaj

Потекло/Poteklo: *Турско (boş – "празно" + ça – "збор") / Tursko (boş – "prazno" + ça – "zbor")*

Deutsch: **Sei still / Sprich nicht**

Italiano: **Non parlare**

Жарноски/Žarnoski: **Челет / Čelet**

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Деца / Deca**

Потекло/Poteklo: *Нејасно (може старословенско или балкански субстрат) / Nejasno (može staroslovensko ili balkanski substrat)*

Deutsch: **Kinder**

Italiano: **Bambini**

Жарноски/Žarnoski: **Корубав / Korubav**

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Похлепен / Намќор**

Потекло/Poteklo: *Турско (kör – "слеп" + av – "лов") / Tursko (kör – "slep" + av – "lov")*

Deutsch: **Gierig / Miesepeter**

Italiano: **Avido / Goloso**

Жарноски/Žarnoski: **Пулејне / Pulejne**

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Гледање / Gledanje**

Потекло/Poteklo: *Романско/Влашко (pulea – "гледа") / Ro-*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

mansko/Vlaško (pulea – "gleda")
Deutsch: **Schauen**
Italiano: **Guardare**

Жарноски/Žarnoski: **Рутишча / Rutišča**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Облека / Obleka**
Потекло/Poteklo: *Влашко (veşt ← латински vestis) + словенски наставка -ишча / Vlaško (vešt ← latinski vestis) + slovenski nastavak -išča*
Deutsch: **Kleidung**
Italiano: **Vestiti**

Жарноски/Žarnoski: **Ести / Esti**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Е / E**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (estъ) / Staroslovensko (estĭ)*
Deutsch: **ist**
Italiano: **è**

Жарноски/Žarnoski: **Јемиши / Jemiši**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Овошје / Ovosje**
Потекло/Poteklo: *Турско (yemiş – "овошје") / Tursko (yemiş – "ovošje")*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Obst**
Italiano: **Frutta**

Жарноски/Žarnoski: **Мачкајне / Mačkajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Кречење / Krečenje**
Потекло/Poteklo: *Нејасно (може од мачка – "мазни") / Nejasno (može od mačka – "mazni")*
Deutsch: **Ausmalen (eine Wand)**
Italiano: **Graffiare**

Жарноски/Žarnoski: **Тамачар / Tamačar**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Алчен / Alčen**
Потекло/Poteklo: *Турско (tamah – "алчност") / Tursko (tamah – "alčnost")*
Deutsch: **Gierig**
Italiano: **Avido**

Жарноски/Žarnoski: **Перде / Perde**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Завеса / Zavesa**
Потекло/Poteklo: *Персиско/Турско (perde) / Persisko/Tursko (perde)*
Deutsch: **Vorhang**
Italiano: **Tendina**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Свабда / Svabda**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Свадба / Svadba**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (свадьба) / Staroslovensko (svadĭba)*
Deutsch: **Hochzeit**
Italiano: **Matrimonio**

Жарноски/Žarnoski: **Казма / Kazma**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Копач / Kirka**
Потекло/Poteklo: *Турско (kazma – "ашов") / Tursko (kazma – "ašov")*
Deutsch: **Spitzhacke**
Italiano: **Piccone**

Жарноски/Žarnoski: **Џаде / Džade**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Асфалтиран пат**
Потекло/Poteklo: *Турско (cadde – "главна улица") / Tursko (cadde – "glavna ulica")*
Deutsch: **Asphaltstraße**
Italiano: **Strada asfaltata**

Жарноски/Žarnoski: **Тезгере / Tezgere**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Носач / Nosač**
Потекло/Poteklo: *Турско (tezgâh – ”работилна маса”) / Tursko (tezgâh – ”rabotilna masa”)*
Deutsch: **Bahre, Packgestell**
Italiano: **Portatore**

Жарноски/Žarnoski: **Буалка / Bualka**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Пралка (или Чупка за прав)**
Потекло/Poteklo: *Веројатно од турски (bulak – ”избивање”) или влашки / Verojatno od turski (bulak – ”izbivanje”) ili vlaški*
Deutsch: **Teppichklopfer**
Italiano: **Battipanni**

Жарноски/Žarnoski: **Калчини / Kalčini**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чорапи / Čorapi**
Потекло/Poteklo: *Турско (kalçın – ”за чорапи”) / Tursko (kalçın – ”za čorapi”)*
Deutsch: **Socken**
Italiano: **Calze**

Жарноски/Žarnoski: **Фанела / Fanela**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Дуксер / Dukser**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Потекло/Poteklo: *Италијанско (fanella – ”маица”) / Italijansko (fanella – ”majica”)*
Deutsch: **Pullover**
Italiano: **Felpa**

Жарноски/Žarnoski: **Кундре / Kundre**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Кондури / Konduri**
Потекло/Poteklo: *Турско (kundura – ”чевли”) / Tursko (kundura – ”čevli”)*
Deutsch: **Schuhe**
Italiano: **Scarpe**

Жарноски/Žarnoski: **Чедо / Čedo**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Дете / Dete**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (čędo)*
Deutsch: **Kind**
Italiano: **Bambino**

Жарноски/Žarnoski: **Не бастај / Ne bastaj**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Не зборувај / Молчи**
Потекло/Poteklo: *Веројатно италијански (basta! → ”доста!”) + словенски негација / Verojatno italijanski (basta! → ”dosta!”) + slovenski negacija*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Rede nicht! / Sag bloß nicht!**
Italiano: **Non parlare! / Basta!**

Жарноски/Žarnoski: **Риза / Riza**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Пешкир / Peškir**
Потекло/Poteklo: *Византиски грчки (ρούχο → "ткаенина") → Турски (rüže) / Vizantijski grčki (roucho → "tkaenina") → Turski (rüže)*
Deutsch: **Handtuch**
Italiano: **Asciugamano**

Жарноски/Žarnoski: **Шамлија / Šamlija**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Крпа / Krpa**
Потекло/Poteklo: *Турско (şamla – "крпа") / Tursko (şamla – "krpa")*
Deutsch: **Tuch**
Italiano: **Straccio**

Жарноски/Žarnoski: **Теза / Teza**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Тета / Teta**
Потекло/Poteklo: *Грчко (θεία – "тетка") / Grčko (theía – "tetka")*
Deutsch: **Tante**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Italiano: **Zia**

Жарноски/Žarnoski: **Ала / Ala**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Теза / Teza**
Потекло/Poteklo: *Турско (hala – "тетка"; специфично за сестра на таткото) / Tursko (hala – "tetka"; specifično za sestra na tatkoto)*
Deutsch: **Tante (väterliche Schwester)**
Italiano: **Zia (sorella del padre)**

Жарноски/Žarnoski: **Миџо / Midžo**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чичко (брат на таткото)**
Потекло/Poteklo: *Турско (amca – "чичко") / Tursko (amca – "čičko")*
Deutsch: **Onkel (Bruder des Vaters)**
Italiano: **Zio (fratello del padre)**

Жарноски/Žarnoski: **Дајџо / Dajdžo**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Вујко (брат на мајката)**
Потекло/Poteklo: *Турско (dayı – "вујко", специфично за брат на мајката) / Tursko (dayı – "vujko", specifično za brat na majkata)*
Deutsch: **Onkel (mütterlicherseits)**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Italiano: **Zio materno**

Жарноски/Žarnoski: **Бабуле / Стар бабо / Babule / Star babo**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Дедо / Dedo**
Потекло/Poteklo: *Турско (baba – "татко") + словенски наставки / Tursko (baba – "tatko") + slovenski nastavki*
Deutsch: **Opa**
Italiano: **Nonno**

Жарноски/Žarnoski: **Мајкуле / Стара / Мајка ноно / Majkule / Stara / Majka nono**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Баба / Baba**
Потекло/Poteklo: *Турско (anne – "мајка") + словенски наставки / Tursko (anne – "majka") + slovenski nastavki*
Deutsch: **Oma**
Italiano: **Nonna**

Жарноски/Žarnoski: **Лаф / Laf**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Збор / Zbor**
Потекло/Poteklo: *Турско (laf – "збор") / Tursko (laf – "zbor")*
Deutsch: **Wort**
Italiano: **Parola**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Пиринч / Pirinč**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Ориз / Oriz**
Потекло/Poteklo: *Грчко (πυρός – "пченица") преку турски / Grčko (pyros – "pčenica") preku turski*
Deutsch: **Reis**
Italiano: **Riso**

Жарноски/Žarnoski: **Цабун / Cabun**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Пченка / Pčenka**
Потекло/Poteklo: *Турско (çabuk – "брзо", но нејасна семантика) / Tursko (çabuk – "brzo", no nejasna semantika)*
Deutsch: **Mais**
Italiano: **Mais**

Жарноски/Žarnoski: **Мадара / Madara**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **„Замолчи веќе!" / „Остави веќе!" / „Внимавај што зборуваш!" / „Zamolči veḱe!" / „Ostavi veḱe!" / „Vnimavaj što zboruvaš!"**
Потекло/Poteklo: *Нејасно (веројатно локален дијалектизам со предупредувачка употреба) / Nejasno (verojatno lokalen dijalektizam so predupreduvačka upotreba)*
Deutsch: **"Halt den Mund!", "Pass auf, was du sagst!",**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

”Jetzt ist nicht der Moment zum Reden”
Italiano: **”Taci!”, ”Stai attento a ciò che dici!”, ”Non è il momento di parlare”**

Жарноски/Žarnoski: **Тевечел / Tevečel**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Неспособен / Слаб**
Потекло/Poteklo: *Веројатно турско (tevekell – ”неспособен”)*
Deutsch: **Schwach / Unfähig**
Italiano: **Deficiente**

Жарноски/Žarnoski: **Мусаде / Musade**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Прилика / Prilika**
Потекло/Poteklo: *Арапско/Турско (musade – ”дозвола”)*
Deutsch: **Gelegenheit**
Italiano: **Opportunità**

Жарноски/Žarnoski: **Болаќи / Bolaći**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Да би било / Da bi bilo**
Потекло/Poteklo: *Турско (olacak – ”ќе биде”) / Tursko (olacak – ”ќe bide”)*
Deutsch: **Es wäre**
Italiano: **Sarebbe**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Ела / Ela**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Дојди / Dojdi**
Потекло/Poteklo: *Грчко (έλα – ”дојди”) / Grčko (éla – ”dojdi”)*
Deutsch: **Komm**
Italiano: **Vieni**

Жарноски/Žarnoski: **Шичаре / Šičare, Ашичаре / Ašičare**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **„Па што“, „И што сега“ / „Pa što“, „I što sega“**
Потекло/Poteklo: *Основно потекло од ромскиот збор „šičar“ („и така“). Формата со префикс „А-“ (**Ašičare**) е засилена, веројатно под влијание на турското „aşikâr“ („очигледно“), но во жаргон значи истото / Osnovno poteklo od romskiot zbor „šičar“ („i taka“). Formata so prefiks „A-“ (Ašičare) e zasilena, verojatno pod vlijanie na turskoto „aşikâr“ („očigledno“), no vo žargon znači istoto*
Deutsch: **„Und wenn schon“, „Na und?“**
Italiano: **„E allora?“**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Primeri:
– „**Šičare**, šo mi e gajle.“ – *Und wenn schon, es interessiert mich nicht. – E allora, non mi interessa.*
– „**Ašičare**, neka zboret.“ – *Na und, lass sie reden. – E che importa, lasciali parlare.*

Жарноски/Žarnoski: **Терсене / Tersene**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Тврдоглавик / Напорник / Tvrdoglavik / Napornik**
Потекло/Poteklo: *Турско (ters – ”упорен/напорен”) / Tursko (ters – ”uporen/naporen”)*
Deutsch: **Sturkopf / Widerborstiger Typ**
Italiano: **Individuo con carattere difficile / caratteraccio**

Жарноски/Žarnoski: **Дере / Dere**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Поток / Potok**
Потекло/Poteklo: *Турско (dere – ”поток”) / Tursko (dere – ”potok”)*
Deutsch: **Bach**
Italiano: **Ruscello**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Подмукло / Podmuklo**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Подмолно / Лукаво**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (под- + мукла "магла") / Staroslovensko (pod- + mukla "magla")*
Deutsch: **Hinterhältig**
Italiano: **Subdolo**

Жарноски/Žarnoski: **Одаја / Odaja**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Соба / Soba**
Потекло/Poteklo: *Турско (oda – "соба") / Tursko (oda – "soba")*
Deutsch: **Zimmer**
Italiano: **Camera**

Жарноски/Žarnoski: **Шамата / Šamata**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Фолија / Folija**
Потекло/Poteklo: *Турско (şamata – "вик, врева") / Tursko (şamata – "vik, vreva")*
Deutsch: **Folie**
Italiano: **Foglio**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Пишчејне / Piščejne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Плачење / Plačenje**
Потекло/Poteklo: *Звукопоимично (слично на пискање) / Zvukopojmično (slično na piskanje)*
Deutsch: **Weinen**
Italiano: **Piangere**

Жарноски/Žarnoski: **Мијене / Mijene**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Перење / Perenje**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (мыти – "мие") / Staroslovensko (myti – "mie")*
Deutsch: **Waschen**
Italiano: **Lavare**

Жарноски/Žarnoski: **Мора / Mora**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Малку / Malku**
Потекло/Poteklo: *Турско (mora – "барем, малку") / Turško (mora – "barem, malku")*
Deutsch: **Wenig**
Italiano: **Poco**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Балдаска / Baldaska**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Сестра на сопругата / Sestra na soprugata**
Потекло/Poteklo: *Турско (baldız – "свашшерка") / Tursko (baldız – "svašterka")*
Deutsch: **Schwester der Ehefrau**
Italiano: **Cognata**

Жарноски/Žarnoski: **Сабар / Sabar**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Трпение / Стрпение**
Потекло/Poteklo: *Арапско/Турско (sabr – "трпение") / Arapsko/Tursko (sabr – "trpenie")*
Deutsch: **Geduld**
Italiano: **Pazienza**

Жарноски/Žarnoski: **Кроце / Kroce**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Полека / Poleka**
Потекло/Poteklo: *Непознато потекло, можеби локална или дијалектална форма / Nepoznato poteklo, mozebi lokalna ili dijalektalna forma*
Deutsch: **Langsam**
Italiano: **Lentamente**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Постулци / Postulci**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Пелене / Pelene**
Потекло/Poteklo: *Латинско (pannus – "тканина" преку влашки) / Latinsko (pannus – "tkanina" preko vlaški)*
Deutsch: **Windeln**
Italiano: **Pannolino**

Жарноски/Žarnoski: **Најлон / Najlon**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Кеса / Kesa**
Потекло/Poteklo: *Модерно (од англиски nylon) / Moderno (od angliski nylon)*
Deutsch: **Plastiktüte**
Italiano: **Borsa di nylon**

Жарноски/Žarnoski: **Ајакчешме / Але / Ajakčešme / Ale**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Клосет / Kloset**
Потекло/Poteklo: *Турско (ayak – "нога" + çeşme – "чешма") / Tursko (ayak – "noga" + çeşme – "češma")*
Deutsch: **Toilette**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Italiano: **Toilette**

Жарноски/Žarnoski: **Сорча / Sorča**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чаша / Čaša**
Потекло/Poteklo: *Турско (sorça – "чаша") / Tursko (sorça – "čaša")*
Deutsch: **Glas**
Italiano: **Bicchiere**

Жарноски/Žarnoski: **Сан / San**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чинија / Činija**
Потекло/Poteklo: *Персиско/Турско (sân – "чинија") / Persisko/Tursko (sân – "činija")*
Deutsch: **Teller**
Italiano: **Piatto**

Жарноски/Žarnoski: **Ѓериз / Đeriz**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Канализација / Kanalizacija**
Потекло/Poteklo: *Турско (gideriz – "одвод") / Tursko (gideriz – "odvod")*
Deutsch: **Kanalisation**
Italiano: **Fognatura**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Бразда / Brazda**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Мал поток / Mal potok**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (бразда – "бразда") / Staroslovensko (brazda – "brazda")*
Deutsch: **Kleiner Bach**
Italiano: **Ruscello**

Жарноски/Žarnoski: **Дробенке / Drobenke**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Млечна чорба или Топлено млеко со леб**
Потекло/Poteklo: *Веројатно од старословенски (дробь – "ситно") / Verojatno od staroslovenski (drob' – "sitno")*
Deutsch: **Milchbrotsuppe**
Italiano: **Zuppa di latte e pane**

Жарноски/Žarnoski: **Фенер / Fener**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Лампа на гас / Lampa na gas**
Потекло/Poteklo: *Грчко (φανάρι – "фенер") / Grčko (fanári – "fener")*
Deutsch: **Gaslampe**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Italiano: **Lanterna a gas**

Жарноски/Žarnoski: **Клет / Klet**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Штала / Štala**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (клѣть – "собар") / Staroslovensko (klět' – "sobar")*
Deutsch: **Stall**
Italiano: **Stalla**

Жарноски/Žarnoski: **Ајван / Ajvan**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Стока / Stoka**
Потекло/Poteklo: *Турско (hayvan – "животно") / Tursko (hayvan – "životno")*
Deutsch: **Vieh**
Italiano: **Bestiame**

Жарноски/Žarnoski: **Мијалка / Mijalka**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Крпа / Krpa**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (од „мијати" – мие, со значење „предмет за миење") / Staroslovensko (od „mijati" – mie, so značenje „predmet za miene")*
Deutsch: **Tuch**
Italiano: **Straccio**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Лојца / Lojca**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Лажица / Lažica**
Потекло/Poteklo: *Турско (loyça – "лажица") / Tursko (loyça – "lažica")*
Deutsch: **Löffel**
Italiano: **Cucchiaio**

Жарноски/Žarnoski: **Нигде / Nigde**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Никаде / Nikade**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (нигдѣ) / Staroslovensko (nigdě)*
Deutsch: **Nirgendwo**
Italiano: **Da nessuna parte**

Жарноски/Žarnoski: **Мискалија / Miskalija**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Сапун / Sapun**
Потекло/Poteklo: *Арапско/Турско (misk – "мирис" + sabun – "сапун") / Arapsko/Tursko (misk – "miris" + sabun – "sapun")*
Deutsch: **Seife**
Italiano: **Sapone**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Клавајне / Klavajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Ставање / Stavanje**
Потекло/Poteklo: *Турско (koymak – "става") / Tursko (koymak – "stava")*
Deutsch: **Setzen / Stellen**
Italiano: **Mettere**

Жарноски/Žarnoski: **Зарф / Zarf**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Плик / Plik**
Потекло/Poteklo: *Арапско/Турско (zarf – "плик") / Arapsko/Tursko (zarf – "plik")*
Deutsch: **Umschlag**
Italiano: **Busta**

Жарноски/Žarnoski: **Атарџија / Atardžija**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чесен човек / Česen čovek**
Потекло/Poteklo: *Турско (hatır – "чест" + -cı) / Tursko (hatır – "čest" + -cı)*
Deutsch: **Ehrlicher Mensch**
Italiano: **Persona onesta**

Жарноски/Žarnoski: **Трем / Trem**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Ходник / Hodnik**
Потекло/Poteklo: *Грчко (θρίαμβος – "трем") / Grčko (thríambos – "trem")*
Deutsch: **Flur**
Italiano: **Corridoio**

Жарноски/Žarnoski: **Сполајти / Spolajti**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Ти благодарам / Ti blagodaram**
Потекло/Poteklo: *Романско/Влашко (сполай – "фала") / Romansko/Vlaško (spolaj – "fala")*
Deutsch: **Danke dir**
Italiano: **Grazie**

Жарноски/Žarnoski: **Угурела / Ugurela**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Довидување / Doviduvanje**
Потекло/Poteklo: *Турско (güle güle – "довидување") / Turško (güle güle – "doviduvanje")*
Deutsch: **Auf Wiedersehen**
Italiano: **Arrivederci**

Жарноски/Žarnoski: **Сајна / Sajna**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Санка / Sanka**
Потекло/Poteklo: *Германско (Schlitten – ”санка”) / Germansko (Schlitten – ”sanka”)*
Deutsch: **Schlitten**
Italiano: **Slitta**

Жарноски/Žarnoski: **Шија / Šija**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Врат / Vrat**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (шия) / Staroslovensko (šija)*
Deutsch: **Hals**
Italiano: **Collo**

Жарноски/Žarnoski: **Цуца / Cuca**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Девојка / Devojka**
Потекло/Poteklo: *Нејасно (може балкански субстрат) / Nejasno (može balkanski substrat)*
Deutsch: **Mädchen**
Italiano: **Ragazza**

Жарноски/Žarnoski: **Божаре / Božare**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чудовиште / Čudovište**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Потекло/Poteklo: *Турско (bocuk – ”страшило”) / Tursko (bocuk – ”strašilo”)*
Deutsch: **Monster**
Italiano: **Mostro**

Жарноски/Žarnoski: **Исквасен / Iskvasen**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Мокар / Mokar**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (квасъ – ”мокар”) / Staroslovensko (kvasŭ – ”mokar”)*
Deutsch: **Nass**
Italiano: **Bagnato**

Жарноски/Žarnoski: **Цол / Džol**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Мокар / Mokar**
Потекло/Poteklo: *Нејасно (може од турски çok – ”многу”) / Nejasno (može od turski çok – ”mnogu”)*
Deutsch: **Nass**
Italiano: **Fradicio**

Жарноски/Žarnoski: **Лично / Ličnо**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Убаво / Ubavo**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (личънъ – ”лично”) / Staroslovensko (ličĭnŭ – ”ličnо”)*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Schön**
Italiano: **Bello**

Жарноски/Žarnoski: **Косме / Kosme**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Коса / Kosa**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (космъ) / Staroslovensko (kosmŭ)*
Deutsch: **Haare**
Italiano: **Capelli**

Жарноски/Žarnoski: **Слекајне / Slekajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Бањање / Banjање**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (слъкъ – "бања") / Staroslovensko (slěkŭ – "banja")*
Deutsch: **Baden**
Italiano: **Fare il bagno**

Жарноски/Žarnoski: **Чисто / Čisto**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Розева (боја) / Rozeva (boja)**
Потекло/Poteklo: *Турско (çeşit – „разновидност", можеби во значење на „посебна боја") / Tursko (çeşit – "raznovidnost", možda vo značenie na "posebna boja")*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Rosa (Farbe)**
Italiano: **Rosa (colore)**

Жарноски/Žarnoski: **Вопер / Voper**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Дух / Duh**
Потекло/Poteklo: *Латинско (vapor – ”parea”) / Latinsko (vapor – ”parea”)*
Deutsch: **Geist**
Italiano: **Spirito**

Жарноски/Žarnoski: **Онедајне / Onedajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Правење / Pravenje**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (оньдь – „нешто“) / Staroslovensko (ond' – „nešto“)*
Deutsch: **Machen**
Italiano: **Fare**

Жарноски/Žarnoski: **Се вцути / Se vdžuti**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Се запали / Se zapali**
Потекло/Poteklo: *Турско (yakmak – „пали“) / Tursko (yakmak – „pali“)*
Deutsch: **Es fing Feuer**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Italiano: **Accendersi**

Жарноски/Žarnoski: **Туе / Tue**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Тука / Tuka**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (ту) / Staroslovensko (tu)*
Deutsch: **Hier**
Italiano: **Qui**

Жарноски/Žarnoski: **Потаке / Potake**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Понатаму / Ponatamu**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (по + тамо) / Staroslovensko (po + tamo)*
Deutsch: **Weiter**
Italiano: **Più avanti**

Жарноски/Žarnoski: **Калдарма / Kaldarma**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Пат со камења / Pat so kamenja**
Потекло/Poteklo: *Турско (kaldırım – „калдрма“) / Tursko (kaldırım – „kaldırma“)*
Deutsch: **Pflasterstraße**
Italiano: **Strada lastricata**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Упаљач / Upaljač**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Запалка / Zapalka**
Потекло/Poteklo: *Српско-хрватски (упаљач) ← Турски (upaljac ← upaliti – „запали“) / Srpsko-hrvatski (upaljač) ← Turski (upaljac ← upaliti – „zapali“)*
Deutsch: **Feuerzeug**
Italiano: **Accendino**

Жарноски/Žarnoski: **Шпирто / Špirto**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Ќибрит / Ćibrit**
Потекло/Poteklo: *Грчко (σπίρτο – ”кибрит”) / Grčko (spírto – ”kibrit”)*
Deutsch: **Streichholz**
Italiano: **Fiammifero**

Жарноски/Žarnoski: **Гламна / Glamna**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Темен / Temen**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (glamъ – ”мрак”) / Staroslovensko (glamŭ – ”mrak”)*
Deutsch: **Dunkel**
Italiano: **Scuro**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Задирајне / Zadirajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Закачање / Zakačanje**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (задърати – "закачи") / Staroslovensko (zadĭrati – "zakači")*
Deutsch: **Ärgern / Stören**
Italiano: **Attaccare**

Жарноски/Žarnoski: **Јалнаш си / Jalnaš si**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Во грешка си / Vo greška si**
Потекло/Poteklo: *Турско (yalan – "лажа") / Tursko (yalan – "laža")*
Deutsch: **Du liegst falsch**
Italiano: **Hai torto**

Жарноски/Žarnoski: **Загарица / Zagarica**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Човек што се закача / Čovek što se zakača**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (загаръ – "закачување") / Staroslovensko (zagarŭ – "zakačuvanje")*
Deutsch: **Nervige Person**
Italiano: **Rompiscatole**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Резил / Rezil**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Огромно навреден / Ogromno navreden**
Потекло/Poteklo: *Турско (rezil – "срамотен") / Tursko (rezil – "sramoten")*
Deutsch: **Schande**
Italiano: **Offensivo**

Жарноски/Žarnoski: **Машченица / Maščenica**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Кисело млеко / Kiselo mleko**
Потекло/Poteklo: *Турско (maşlaka – "кисело млеко") / Tursko (maşlaka – "kiselo mleko")*
Deutsch: **Joghurt**
Italiano: **Latte acido**

Жарноски/Žarnoski: **Сокатар / Sokatar**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Човек кој што шета / Čovek koj što šeta**
Потекло/Poteklo: *Турско (sokak – "улица" + -tar – "суфикс") / Tursko (sokak – "ulica" + -tar – "sufiks")*
Deutsch: **Herumstreifender Mensch**
Italiano: **Passeggiatore**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Бакардан / Bakardan**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Качамак / Kačamak**
Потекло/Poteklo: *Турско (bakardan – "каша") / Tursko (bakardan – "kaša")*
Deutsch: **Maisbrei (Polenta)**
Italiano: **Polenta**

Жарноски/Žarnoski: **Марифет / Marifet**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Способен / Sposoben**
Потекло/Poteklo: *Арапско/Турско (marifet – "вештина") / Arapsko/Tursko (marifet – "veština")*
Deutsch: **Geschickt / Fähig**
Italiano: **Capace**

Жарноски/Žarnoski: **Појатка / Pojatka**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Колиба/Временска колиба / Koliba/Vreminska koliba**
Потекло/Poteklo: *Веројатно ромски/влашки (bajta – "колиба") / Verojatno romski/vlaški (bajta – "koliba")*
Deutsch: **Hütte / Behelfsunterkunft**
Italiano: **Baracca / capanne**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Киамет / Kiamet**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Многу / Mnogu**
Потекло/Poteklo: *Арапско/Турско (kıyamet – "суден ден", но се користи за "многу") / Arapsko/Tursko (kıyamet – "suden den", no se koristi za "mnogu")*
Deutsch: **Sehr viel**
Italiano: **Molto**

Жарноски/Žarnoski: **Чор / Čor**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Слеп / Slep**
Потекло/Poteklo: *Турско (çor – "слеп") / Tursko (çor – "slep")*
Deutsch: **Blind**
Italiano: **Cieco**

Жарноски/Žarnoski: **Читапи / Čitapi**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Книги / Knigi**
Потекло/Poteklo: *Турско (kitap – "книга") / Tursko (kitap – "kniga")*
Deutsch: **Bücher**
Italiano: **Libri**

Жарноски/Žarnoski: **Колтуг / Koltug**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Кривина / Krivina**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Потекло/Poteklo: *Турско (koltuk – "кривина") / Tursko (koltuk – "krivina")*
Deutsch: **Kurve**
Italiano: **Curva**

Жарноски/Žarnoski: **Сарајлие / Sarajlie**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Бурек / Burek**
Потекло/Poteklo: *Турско (saray – "двор" + -lı – "суфикс") / Tursko (saray – "dvor" + -lı – "sufiks")*
Deutsch: **Börek**
Italiano: **Börek**

Жарноски/Žarnoski: **Сетре / Setre**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Палто / Palto**
Потекло/Poteklo: *Француско/Турско (setre – "палто") / Francusko/Tursko (setre – "palto")*
Deutsch: **Mantel**
Italiano: **Cappotto**

Жарноски/Žarnoski: **Шуткале / Šutkale**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Бардак / Bardak**
Потекло/Poteklo: *Турско (şuşka – "тегла") / Tursko (şuşka – "tegla")*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Krug**
Italiano: **Brocca**

Жарноски/Žarnoski: **Аклија / Aklija**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Умен човек / Паметник / Umen čovek / Pametnik**
Потекло/Poteklo: *Турски (aklı – "разум") / Turski (aklı – "razum")*
Deutsch: **Kluger Kopf / Im Recht sein**
Italiano: **Intelligente / Avere ragione**

Жарноски/Žarnoski: **Антерија / Anterija**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Фустан / Fustan**
Потекло/Poteklo: *Турски (entari – "фустан") / Turski (entari – "fustan")*
Deutsch: **Kleid**
Italiano: **Vestito**

Жарноски/Žarnoski: **Аргајне / Argajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Работање / Rabotanje**
Потекло/Poteklo: *Турски (argat – "работник") / Turski (argat – "rabotnik")*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Arbeiten**
Italiano: **Lavorare**

Жарноски/Žarnoski: **Чердосајне / Čerdosajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Користење / Употреба / Koristenje / Upotreba**
Потекло/Poteklo: *Ромски (чер- „фаќање“ + -дос „давање“) + словенски наставка -ајне / Romski (čer- „faḱanje“ + -dos „davanje“) + slovensk(i) nastavka -ajne*
Deutsch: **benutzen / nutzen**
Italiano: **usare / utilizzare**

Жарноски/Žarnoski: **Дуна / Duna**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Дише / Diše**
Потекло/Poteklo: *Влашко (dună – „здив“) или Турско (duman – „дим“) / Vlaško (dună – „zdiv“) ili Tursko (duman – „dim“)*
Deutsch: **Er atmet / pustet**
Italiano: **respirare / soffiare**

Жарноски/Žarnoski: **Кожуф / Kožuf**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Кожа / Koža**
Потекло/Poteklo: *Турски (kožuh – ”кожа”) / Turski (kožuh*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

– ”koža”)
Deutsch: **Leder**
Italiano: **Pelle**

Жарноски/Žarnoski: **Мусандра / Musandra**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Скривница / Skrivnica**
Потекло/Poteklo: *Турски (musandıra – ”таван”) / Turski (musandıra – ”tavan”)*
Deutsch: **Versteck**
Italiano: **Nascondiglio**

Жарноски/Žarnoski: **Амбар / Ambar**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Кофцек / Kofcek**
Потекло/Poteklo: *Турски (ambar – ”магацин”) / Turski (ambar – ”magacin”)*
Deutsch: **Schrank**
Italiano: **Armadio**

Жарноски/Žarnoski: **Санкис / Sankis**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Можеби / Mozhebi**
Потекло/Poteklo: *Турски (sanki – ”како да”) / Turski (sanki – ”kaku da”)*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Vielleicht**
Italiano: **Forse**

Жарноски/Žarnoski: **Наламе / Nalame**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Дрвени чевли / Drveni chevli**
Потекло/Poteklo: *Турски (nalın – "дрвени чевли") / Turski (nalın – "drvini chevli")*
Deutsch: **Holzschuhe**
Italiano: **Zoccoli**

Жарноски/Žarnoski: **Бата / Bata**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чевли / Обувки / Chevli / Obuvki**
Потекло/Poteklo: *Турски (bata - "чевел") + ромски (bata - "обувка") / Turski (bata - "čevel") + romski (bata - "obuvka")*
Deutsch: **Schuhe**
Italiano: **Scarpe**

Жарноски/Žarnoski: **Визба / Vizba**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Подрум / Podrum**
Потекло/Poteklo: *Турски (vizbe – "подрум") / Turski (vizbe – "podrum")*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Keller**
Italiano: **Cantina**

Жарноски/Žarnoski: **Сат / Sat**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Часовник / Chasovnik**
Потекло/Poteklo: *Турски (saat – "време") / Turski (saat – "vreme")*
Deutsch: **Uhr**
Italiano: **Orologio**

Жарноски/Žarnoski: **Ексик, Таксират / Eksik, Taksirat**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Сметка / Smetka**
Потекло/Poteklo: *Арапски/Турски (hesap – "сметка") / Arapski/Turski (hesap – "smetka")*
Deutsch: **Rechnung**
Italiano: **Conto**

Жарноски/Žarnoski: **Масус / Masus**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Со намера / So namera**
Потекло/Poteklo: *Латински (mens → "мисла") / Latinski (mens → "misla")*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Mit Absicht**
Italiano: **Di proposito**

Жарноски/Žarnoski: **Анѓак / Anđak**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Барем / Barem**
Потекло/Poteklo: *Турски (ancak) / Turski (ancak)*
Deutsch: **Wenigstens**
Italiano: **Almeno**

Жарноски/Žarnoski: **Ал / Al**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Да ли / Da li**
Потекло/Poteklo: *Арапски/Турски (hal) / Arapski/Turski (hal)*
Deutsch: **Ob (Fragepartikel)**
Italiano: **Se**

Жарноски/Žarnoski: **Битисајне / Bitisajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Трошење / Trošenje**
Потекло/Poteklo: *Веројатно ромски (buti – "трошење") / Verojatno romski (buti – "trošenje")*
Deutsch: **Verbrauchen**
Italiano: **Consumare**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Џеберисувајне / Džebérisuvajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Умирање / Umiranje**
Потекло/Poteklo: *Ромски (džiber- – "Умирање") / Romski (džiber- – "Umiranje")*
Deutsch: **Sterben**
Italiano: **Morire**

Жарноски/Žarnoski: **Вардејне / Vardejne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Внимавај / Vnimavaj**
Потекло/Poteklo: *Турски (vardiya – „дежурство") / Turski (vardiya – „dežurstvo")*
Deutsch: **Aufpassen**
Italiano: **Fare attenzione**

Жарноски/Žarnoski: **Ворман / Vorman**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Шума / Šuma**
Потекло/Poteklo: *Германски (Waldmann – „шумски човек") / Germanski (Waldmann – „šumski čovek")*
Deutsch: **Wald**
Italiano: **Foresta**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Акаку / Akaku**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Како да не / kaku da ne**
Потекло/Poteklo: *Словенско (како + да + не) / Slovensko (kaku + da + ne)*
Deutsch: **Als ob nicht**
Italiano: **Come se no**

Жарноски/Žarnoski: **Галиба / Galiba**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Можеби / Možebi**
Потекло/Poteklo: *Турски (galiba) + арапски (ghaliba)*
Deutsch: **Vielleicht**
Italiano: **Forse**

Жарноски/Žarnoski: **Фча / Fča**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Брзо / Brzo**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (ръčь – „стремеж“) + звукоподражателно „ф-ч“ / Staroslovensko (ръčь – „stremež“) + zvukopodražatelno „f-č“*
Deutsch: **Schnell**
Italiano: **Veloce**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Башибизук / Bašibizuk**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Гласен говор / Glasen govor**
Потекло/Poteklo: *Турски (başıbozuk – „неорганизиран“) / Turski (başıbozuk – „neorganiziran“)*
Deutsch: **Lautes Gerede**
Italiano: **Chiacchierio**

Жарноски/Žarnoski: **Белезија / Belezija**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Гривна / Grivna**
Потекло/Poteklo: *Турски (bilezik – „наруквица“) / Turski (bilezik – „narukvica“)*
Deutsch: **Armband**
Italiano: **Braccialetto**

Жарноски/Žarnoski: **Ланче / Lanče**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Џепче / Кесичка / Džepče / Kesička**
Потекло/Poteklo: *Унгарски (lánc – „ланци“) / Ungarski (lánc – „lanci“)*
Deutsch: **Halskette**
Italiano: **Collana**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Фтасајне / Ftasajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Стигнува / Достигнува / Stignuva, Dostignuva**
Потекло/Poteklo: *Грчки (φτάνω / ftáno – „стигнувам, достигнувам"), веројатно посредувано преку албанскиот дијалект / Grčki (φτάνω / ftáno – „stignuvam, dostignuvam"), verojatno posreduvano preku albanskiot dijalekt*
Deutsch: **Erreichen, ankommen**
Italiano: **Raggiungere, arrivare**

Жарноски/Žarnoski: **Нопачен / Nopačen**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Досаден / Напорен**
Потекло/Poteklo: *Турски (nafaka – „грижа") + словенска наставка -ен / Turski (nafaka – „grizha") + slovenska nastavka -en*
Deutsch: **Lästig / Anstrengend (Person)**
Italiano: **Fastidioso / Stancante**

Жарноски/Žarnoski: **Ошмара / Ošmara**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Хаос / Неред / Haos / Nered**
Потекло/Poteklo: *Нејасно (можеби турско влијание) / Nejasno (možebi tursko vlijanie)*
Deutsch: **Durcheinander, Chaos**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Italiano: **Caos, confusione**

Жарноски/Žarnoski: **Угурсус / Ugursus**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Невоспитно дете / Nevospitno dete**
Потекло/Poteklo: *Турски (uğursuz – „несреќен, лош“) / Turski (uğursuz – „nesrekjen, loš“)*
Deutsch: **Unartiger Junge**
Italiano: **Bambino cattivo**

Жарноски/Žarnoski: **Аталија / Atalija**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Невоспитан / Nevospitan**
Потекло/Poteklo: *Нејасно (можеби поврзано со „угурсус“) / Nejasno (možebi povrzano so „ugursus“)*
Deutsch: **Ungezogen**
Italiano: **Maleducato**

Жарноски/Žarnoski: **Сукнување / Suknuvajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Паѓање, Тркнување / Padjanje, Trknuvanje**
Потекло/Poteklo: *Словенско, од глаголот „сукати“ („вртети, завртувам“), со значење пренесено во „сопнување и паѓање“ /*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Slovensko, od glagolot „sukati“ („vrteti, zavrtuvam“), so značenje preneseno vo „sopnuvanje i padjanje“
Deutsch: **Stürzen, hinfallen, zu Boden gehen**
Italiano: **Buttare (giù), cadere**
Primeri:
– „Se **suknav** na potot.“ – *Ich bin auf der Straße gestürzt.* – *Sono caduto per strada.*

Жарноски/Žarnoski: **Орбнувајне / Orbnuvajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Повредување / Povreduvanje**
Потекло/Poteklo: *Словенско (од „работа“ – „работа“) / Slovensko (od „rabota“ – „rabota“)*
Deutsch: **Sich verletzen**
Italiano: **Farsi male**

Жарноски/Žarnoski: **Дел, делми / Del, delmi**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Нели / Neli**
Потекло/Poteklo: *Турско (değil mi – „не ли?“) / Tursko (değil mi – „ne li?“)*
Deutsch: **Oder? Etwa nicht?**
Italiano: **No? vero?**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Коцаво / Kocavo**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **„Колку мало!“, „Еве колку ситно!“**
Потекло/Poteklo: *Нејасно (можно од „коца“ = парче + наставка -аво; или од турски küçük = „мал“) / Nejasno (možno od „koca“ = parče + nastavka -avo; ili od turski küçük = „mal“)*
Deutsch: **”Wie klein!” (z.B. ”Was für ein kleiner Hund!”)**
Italiano: **”Che piccolo!” (es. ”Che cagnolino piccolo!”)**

Жарноски/Žarnoski: **Крсе / Krse**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **„Демек“, „не ли“, (иронично) „како да!“**
Потекло/Poteklo: *Нејасно (можно варијанта на „кресе/крш“ со турско/ромско влијание) / Nejasno (možno varijanta na „krese/krš“ so tursko/romsko vlijanie)*
Deutsch: **”Als ob!” (sarkastisch), ”Nicht wahr?”**
Italiano: **”Come se!” (sarcastico), ”Vero?”**

Жарноски/Žarnoski: **Чим / Čim**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **„Ако е така...“, „Кога веќе...“, „Доколку...“**
Потекло/Poteklo: *Старословенско (čimъ – временска/условна врска) / Staroslovensko (čimŭ – vremenska/uslovna vrska)*
Deutsch: **”Wenn das so ist...”, ”Falls...”**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Italiano: **”Se è così...”, ”Qualora...”**

Жарноски/Žarnoski: **Шибе / Šibe**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **„Сумливо“, „Одвратно“**
Потекло/Poteklo: *Турски (şibe – „подозрителен, сомнителен“) / Turski (şibe – „podozrītelen, somnitelen“)*
Deutsch: **”Widerlich”, ”Eklig”**
Italiano: **”Schifoso”, ”Ripugnante”**

Жарноски/Žarnoski: **Чуму тие / Čumu tie**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **„За што ти е?“, „На што ти треба?“**
Потекло/Poteklo: *Турски (çünkü – „затоа што“) + tie – локална адаптација / Turski (çünkü – „zatoa što“) + tie – lokalna adaptacija*
Deutsch: **”Wofür brauchst du das?”, ”Was soll dir das bringen?”**
Italiano: **”A cosa ti serve?”, ”Che te ne fai?”**

Жарноски/Žarnoski: **Наваѓајне / Navaǵajnje**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Барање / Baranje**
Потекло/Poteklo: *Словенско (од глаголот „наваѓа“ – „притиска, бара“) / Slovensko (od glagolot „navaǵa“ – „pritiska, bara“)*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Suchen, etwas suchen**
Italiano: **Cercare**

Жарноски/Žarnoski: **Курдисајне / Kurdisajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Наместување, Седнување (без дозвола)**
Потекло/Poteklo: *Од српското „курдиса“ (навити) со влијание на турски зборови за сместување / Od srpskoto „kurdisa“ (naviti) so vlijanie na turski zborovi za smestuvanje*
Deutsch: **Sich (unaufgefordert) hinsetzen/einrichten**
Italiano: **Sistemarsi/sedersi (senza permesso)**

Жарноски/Žarnoski: **Саглам / Saglam**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Нормален, Во ред (иронично)**
Потекло/Poteklo: *Турски (saglam = „здрав, цврст“; иронична употреба во дијалектот) / Turski (saglam = „zdrav, cvrst“; ironična upotreba vo dijalektot)*
Deutsch: **”Nicht mehr alle beisammen” (ironisch)**
Italiano: **”Non avere più tutti i lumi”**

Жарноски/Žarnoski: **Студејне / Studejne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Студење / Studenje**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

(архаично), „Замрзнување“ (модерно)
Потекло/Poteklo: *Старословенско (од коренот stud- – „лад“) / Staroslovensko (od korenot *stud- – „lad“)*
Deutsch: **Frieren, Kälte empfinden**
Italiano: **Aver freddo, Congelamento**

Жарноски/Žarnoski: **Шуткајне / Šutkajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Шетање / Šetanje (без цел)**
Потекло/Poteklo: *Од прасловенско šъtъkati („се движи нерамномерно“) / Od praslovensko šъtъkati („se dviži neramnomerno“)*
Deutsch: **Herumschlendern, Bummeln**
Italiano: **Gironzolare, Bighellonare**

Жарноски/Žarnoski: **Окапајне / Okapajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Истрошено од чекање / Nervирање од чекање**
Потекло/Poteklo: *Од прасловенско kapati („капе“) → пренесено значење („исцедено од стрпљење“) / Od praslovensko *kapati („kape“) → preneseno značenje („iscedeno od strpljenje“)*
Deutsch: **Völlig erschöpft/verärgert vom Warten**
Italiano: **Esasperato dall’attesa**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Зенгин / Zengin**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Богат / Bogat**
Потекло/Poteklo: *Турски (zengin – „богат, имуќен“) / Turski (zengin – „bogat, imuḱen“)*
Deutsch: **Wohlhabend, Reich**
Italiano: **Abbiente, Ricco**

Жарноски/Žarnoski: **Салтанати / Saltanati**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Голем напор/Организација, Луксузни подготовки**
Потекло/Poteklo: *Турски (saltanat – „помпезност, раскош“) + словенски наставка –и / Turski (saltanat – „pompeznost, raskoš“) + slovenski nastavka –i*
Deutsch: **Aufwand, (übertriebene) Vorbereitungen**
Italiano: **Sfarzo, Preparativi lussuosi**

Жарноски/Žarnoski: **Калабалок / Kalabalok**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Гужва / Gužva, Толпа / Tolpa**
Потекло/Poteklo: *Турски (kalabalık – „гужва, толпа“) / Turski (kalabalık – „gužva, tolpa“)*
Deutsch: **Gedränge, Andrang, Überfüllt**
Italiano: **Calca, Affollamento**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Чулаво / Čulavo**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Влажно / Vlažno, Мокро / Mokro**
Потекло/Poteklo: *Турски (çul – „влажен“) + словенска наставка –аво / Turski (çul – „vlažen“) + slovenska nastavka –avo*
Deutsch: **Feucht, Nass**
Italiano: **Umido, Bagnato**

Жарноски/Žarnoski: **Шилеже / Šileže**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Пијач, Пијалица / Pijač, Pijalica**
Потекло/Poteklo: *Непознато; можеби од „шиле“ („пијалка“ или „шише“) со наставка –еже за означување на личност со навика / Nepoznato; možno od „šile“ („pijalka“ ili „šiše“) so nastavka –eže za označuvanje na ličnost so navika*
Deutsch: **Säufer, jemand der viel trinkt**
Italiano: **Bevitore, ubriacone**

Жарноски/Žarnoski: **Мукаетен / Mukaeten**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Претпазлив, Внимателен, Совесен / Pretpazliv, Vnimatelen, Sovesen**
Потекло/Poteklo: *Турски (mukayyit – „внимателен, оној што се грижи/се чува“) / Turski (mukayyit – „vnimatelen, onoj što se griži/se čuva“)*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Deutsch: **Vorsichtiger, achtsamer Mensch**
Italiano: **Persona attenta, prudente**

Жарноски/Žarnoski: **Трајпикај / Trajpikaj**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Подмолен, Лукав, Скриен во намерата / Podmolen, Lukav, Skrien vo namerata**
Потекло/Poteklo: *Дијалектна кованица од „трајне“ (молчи, е тивок) и „пикај“ (боцка, прободува); укажува на тивко и скриено нанесување штета / Dijalektna kovanica od „trajne“ (molči, e tivok) i „pikaj“ (bocka, proboduva); ukažuva na tivko i skrieno nanesuvanje šteta*
Deutsch: **Hinterhältig, jemand der anderen im Stillen schadet**
Italiano: **Subdolo, maligno (senza che gli altri se ne accorgano)**

Жарноски/Žarnoski: **Чешит / Češit**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Чуден / Различен / Посебен / Čuden, Različen, Poseben**
Потекло/Poteklo: *Турски (çeşit – „вид“, „сорта“, „разновидност“) / Turski (çeşit – „vid“, „sorta“, „raznovidnost“)*
Deutsch: **Besonderer Typ, Sonderart, Eigenartig (Mensch, Gegenstand, Sprache usw.)**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Italiano: **Tipo particolare, specie, varietà (persona, oggetto, lingua ecc.)**

Жерноски/Žarnoski: **Дрецгајне / Drecgajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Оставање, Напуштање / Ostavanje, Napuštanje**
Потекло/Poteklo: *Непознато; можно е од звуковен израз за нагло или грубо оставање („дрец!“) со глаголска наставка -ајне / Nepoznato; možno e od zvukoven izraz za naglo ili grubo ostavanje ("drec!") so glagolska nastavka -ajne*
Deutsch: **Stehenlassen, Verlassen (plötzlich)**
Italiano: **Lasciare, Abbandonare (di colpo)**

Жарноски/Žarnoski: **Тафрејне / Tafrejne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Се фали, Се прави важен / Se fali, Se pravi važen**
Потекло/Poteklo: *Веројатно од турското „tafra“ – гордост, фалење, со словенска наставка -ејне / Verojatno od turskoto „tafra“ – gordost, falenje, so slovenska nastavka -ejne*
Deutsch: **Angeben, sich wichtigmachen**
Italiano: **Darsi delle arie, Fare il gradasso**

Жарноски/Žarnoski: **Удисување / Udisuvanje**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Подражавање, Подвлегување по некого / Podražavanje, Podvleguvanje po nekogo**
Потекло/Poteklo: *Од глаголот „удисува“ – да следи, да подражува некого, со наставка -ње за именка / Od glagolot „udisuva“ – da sledu, da podražuva nekogo, so nastavka -nje za imenka*
Deutsch: **Nachahmung, Nacheifern (im negativen Sinn)**
Italiano: **Imitazione, Emulazione (connotazione negativa)**

Жарноски/Žarnoski: **Ќок / Ćok**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Многу, Пре/Силно / Mnogu, Pre/Silno**
Потекло/Poteklo: *Непознато; можеби ономатопејно или од турски изрази за појачување / Nepoznato; možebi onomatopejno ili od turški izrazi za pojačuvanje*
Deutsch: **Sehr, extrem, besonders (als Verstärker)**
Italiano: **Molto, estremamente, particolarmente (rafforzativo)**

Жарноски/Žarnoski: **Вирандисајне / Virandisajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Расипување, Амортизација / Rasipuvanje, Amortizacija**
Потекло/Poteklo: *Непознато; можеби од турскиот збор „viran“ (уништен, руниран) со наставка -исајне / Nepoz-*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

nato; možebi od turškiot zbor „viran“ (uništen, ruiniran) so nastavka -isajne
Deutsch: **Abgenutzt, kaputtgegangen, verschlissen**
Italiano: **Rovinato, consumato, deteriorato**

Жарноски/Žarnoski: **Ајдамак / Ajdamak**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Мрзлив, Тромав човек / Mrzliv, Tromav čoveḱ**
Потекло/Poteklo: *Можно е од турскиот збор „aydamak“ или сродно, со значење на човек што се влечка или е мрзлив / Možno e od turškiot zbor „aydamak“ ili srodno, so značenie na čoveḱ što se vlečka ili e mrzliv*
Deutsch: **Fauler, schwerfälliger, melancholischer Mensch**
Italiano: **Pigro, apatico, svogliato**

Жарноски/Žarnoski: **Вратимучка / Vratimučka**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Лицемер, Дволичен човек / Licemer, Dvolečen čovek**
Потекло/Poteklo: *Непознато; можно е состав од „врати-“ (враќа, врти – менува) и „мучка“ (измама, лага), со значење човек што се врти и измамува / Nepoznato; možno e sostav od „vrati-“ (vraḱa, vrti – menuva) i „mučka“ (izmama, laga), so značenie čoveḱ što se vrti i izmamuva*
Deutsch: **Heuchler, scheinheiliger Mensch (sagt das ei-**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

ne, macht das andere)
Italiano: **Ipocrita, persona falsa**

Жарноски/Žarnoski: **Куртулисајне / Kurtulisajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Ослободување, Излегување од мака / Osloboduvawe, Izleguvanje od maka**
Потекло/Poteklo: *Од турскиот збор „kurtulmak" (ослободување, спас), со македонска наставка -сајне / Od turškiot zbor „kurtulmak" (osloboduvawe, spas), so makedonska nastavka -sajne*
Deutsch: **Etwas hinter sich bringen, sich befreien, durchstehen**
Italiano: **Superare, liberarsi, cavarsela**
Primeri:
– Toj si **kurtulisa**. – *Er hat's hinter sich. – Lui se l'è cavata.*

Жарноски/Žarnoski: **Абејне / Abejne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Абење, Истрошување / Abenje, Istrošuvanje**
Потекло/Poteklo: *Непознато; можно од глаголот „абе" (се троши, се аби) со наставка -јне / Nepoznato; možno od glagolot „abe" (se troši, se abi) so nastavka -jne*
Deutsch: **Abnutzung, Verschleiß**
Italiano: **Usura, consumo**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Жарноски/Žarnoski: **Дрецгајне / Drecgajne**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Оставање, Напуштање / Ostavanje, Napuštanje**
Потекло/Poteklo: *Непознато; можно е од звуковен израз за нагло или грубо оставање („дрец!“) со глаголска наставка -ајне / Nepoznato; možno e od zvukoven izraz za naglo ili grubo ostavanje ("drec!") so glagolska nastavka -ajne*
Deutsch: **Stehenlassen, Verlassen (plötzlich)**
Italiano: **Lasciare, Abbandonare (di colpo)**

Жарноски/Žarnoski: **Салте / Salte**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Често / Постојано / Često / Postojano**
Потекло/Poteklo: *Можно турско влијание („sık sık“ = често), но и во романски јазици постојат слични форми („salte“ во стари италијански дијалекти = повторно) / Mozno tursko vlijanie („sık sık“ = često), no i vo romanski jazici postojat slični formi („salte“ vo stari italijanski dijalekti = povtorno)*
Deutsch: **Ständig, oft**
Italiano: **Spesso, di continuo**

Жарноски/Žarnoski: **Џоа / Ђоа**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Како да, наводно / Kako da, navodno**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Потекло/Poteklo: *Турски (goya – „наводно, како да“) / Turski (goya – „navodno, kako da“)*
Deutsch: **als ob; angeblich; so nach dem Motto**
Italiano: **come se; apparentemente; per così dire**

Жарноски/Žarnoski: **Ниет / Niet**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Намера, волја / Namera, volja**
Потекло/Poteklo: *Турски (niyet – „намера, волја, одлука“) / Turski (niyet – „namera, volja, odluka“)*
Deutsch: **Wille, Entschluss, Motivation**
Italiano: **intenzione, volontà, decisione**

Жарноски/Žarnoski: **Бетар / Betar**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Лош; полош / Loš; pološ**
Потекло/Poteklo: *Турски (beter – „полош, лош“) / Turski (beter – „pološ, loš“)*
Deutsch: **schlecht; schlechter; schlimmer**
Italiano: **cattivo; peggiore**

Жарноски/Žarnoski: **Тотрокан / Totrokan**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Глупав, Прост, Чуден**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

/ Glupav, Prost, Čuden

Потекло/Poteklo: *Нејасно; веројатно експресивен дијалектен збор со ономатопејско потекло, што асоцира на „празен“, „загубен“ или „забавен во мислата“ човек / Nejasno; verojatno ekspresiven dijalektski zbor so onomatopejsko poteklo, što asocira na „prazen“, „zaguben“ ili „zabaven vo mislata“ čovek*

Deutsch: **Dummkopf, Trottel, etwas einfältige Person**

Italiano: **Stupido, Sciocco, Tonto**

Жарноски/Žarnoski: **Марцкајне / Marckajne**

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Мешање (без потреба), Се меша / Mešanje (bez potreba), Se meša**

Потекло/Poteklo: *Нејасно; веројатно експресивен дијалектен глагол со значење „да се турка, да се вметнува“, често со иронична или потсмешлива нијанса / Nejasno; verojatno ekspresiven dijalektski glagol so značenje „da se turka, da se vmetnuva“, često so ironična ili potsmešliva nijansa*

Deutsch: **Sich unnötig einmischen, sich einbringen (spöttisch)**

Italiano: **Intromettersi (in modo ironico o inutile)**

Жарноски/Žarnoski: **Мушкајне / Muškajne**

Стд. македонски/Std. Makedonski: **Се вклучува насекаде, Помага / Se vključuva nasekade, Pomaga**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Потекло/Poteklo: *Нејасно; можеби поврзано со „мушкам/мушкам се“ во значење „се протнува, се вовлекува“, со нагласена активна и практична дејност / Nejasno; možebi povrzano so „muškam/muškam se“ vo značenje „se protnuva, se vovlekuva“, so naglasena aktivna i praktična dejnost*
Deutsch: **Überall mithelfen, sich überall einbringen**
Italiano: **Darsi da fare ovunque, mettere mano dappertutto**

Жарноски/Žarnoski: **Чикер / Čiker**
Стд. македонски/Std. Makedonski: **Дршката на гроздот; (прен.) дотеран, елегантен човек / Drškata na groz dot; (pren.) doteran, elegantan čovek**
Потекло/Poteklo: *Нејасно; најпрво означува дел од гроздот (дршката/стебленцето), а преносното значење се развило по аналогија – нешто „исправено, тенко, средено“ → добро облечен човек / Nejasno; najprvo označuva del od grozdot (drškata/steblenceto), a prenosnoto značenje se razvilo po analogija – nešto „ispraveno, tenko, sredeno“ → dobro oblečen čovek*
Deutsch: **Traubenstiel; (übertr.) geschniegelt, elegant gekleidete Person**
Italiano: **Raspo del grappolo; (fig.) persona elegante, ben vestita**

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

8 Strukturna podelba na selo Žirovnica i jazikovno-idenitetska vrednost na toponimite

Vo Žirovnica ne postoet služben sistem na imina na ulice, nitu pak broevi na kuće. Namesto tea, seloto tradicionalno se delet vo takenarečeni *maalćina* (od *maalo* — kvart, del od selo). Ovaja podelba ne e samo prostorna, tuku noset i jazikovno-kulturna težina: iminata na maalćinata, kaku i klanskite imina na semejstvata šo živeele vo nimi, pretstavuvaet del od lokalniot identitet.

8.1 Rodovi

Ušče Toma Smiljanić-Bradina i AbdulaOđeski go zabeležale postoejneto na slednite maalčina vo Žirovnica:

- **Dolno Maalo**: Nezirovci, Šopevci, Matimačkovci, Čumorovci, Koračevci, Ramkovci, Lajovci, Beširovci, Isminci i Demirevci.
- **Beširosko Maalo**: Pajkovci so Bulkavci, Čekarovci, Valavičarci, Karlevci i Vismanci.
- **Osmanosko Maalo**: Odževci, Plastevci, Galevci i Tulaovci.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

- **Mečkarsko Maalo**: Gugovci, Kartovci, Šijakovci i Čorevci.
- **Gorno Maalo**: Gulevci, Žabarovci i Kazovci.

Deneska, ovie termini ne se upotrebuvaet so istata čestota kaku vo porašno vreme. Na primer, imeto *Osmanosko Maalo* skoro ne se potrebuvat, i luđeto poveče go upotrebuvaat *Odževci* koga se zboret na toj del od seloto. Isto take, delot *Pajkovci* često se koristet kaku sinonim za celoto *Beširosko Maalo* odnosno centaron.

Klanovskite imina, koi proteknuvaet od semejstvata šo živeele vo istata ulica ili kraj, so vreme se izgubile. Deneska samo retki semejstva i ponatamo i noset ovie imina vo svoeto prezime ili kaku „klan-oznaka" — na primer: *Galevcki*, *Koračevci*, *Čorevci*, *Plastevci*, *Kazovci*. A postoet i drugi rodovni mina koi ne se opfateni vo propisot na Smiljanić iOđeski. Na primer familie kaku: *Pisankovci*, *Daškovci*, *Šemovci, Strumfovci*

Interesno e šo luđeto nadvor od Beširosko Maalo često go narekuvaet toj del od seloto prosto kaku *Centar*, pošo se navađat vo samoto srce na Žirovnica. Od drugata strana, luđeto od ovie periferni delovo, na primier od Dolno Maalo, koga sakaet da zaminat kon *Centaron*, često velet: *„Ja odam v'selo"*, kaku demek drugite delovi ne se del na *seloto*, tuku „nadvor" od nego. Sleduvame so kratka analiza na spomnetite imina.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

8.1.1 Analiza na maalski i rodski imina vo Žirovnica

Ovaja analiza celosna bazirat na pretpostavk so toponimite i rodovskite imina vo seloto Žirovnica, pri šo poteklata na iminata se tolkuvani ka rabotni hipotezi, a ne ka apsolutno utvrdeni fakti. Iminata se delet vo nekolku osnovni kategorie: onie izvedeni od lično ime na porvodonec (patronimi), od geografsko mesto ili priroden objekt (toponimi), i od zanat ili nadimok (zanatsko-/ime na dimensa). Sufiksot *-ovci*, *-evci* ili *-vci* često označuvat „potomci“ ili „luǵe od rodot na …“.

Dolno Maalo

Nezirovci verovatno poteknuvat od lično ime *Nezir* (arapsko poteklo, značejne „ojna šo noset dobra vest“ ili „pomagač“), no možno e i da poteknuvat od nadimok vorzan za lično svojstvo ili profesija.

Šopevci bi moželo da se povarzuvat so etnonimot *Šop* (od regionot Šopluk), no isto take možet da idet od lično ime *Šope* ili od zanat povarzan so šiejne (*šopka*).

Matimačkovci verovatno se sozdauvat od nadimok kombiniran od *mati* (majka) i *mačka*, šo bi moželo da bidet šega ili opis na karakter; alternativno, možno e poteklo od lično ime *Matej* so dodaden epitet.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Čumorovci možet da se povarzet so zborot *čumor* (tuga, čamotinija), no isto take i so lično ime od tursko poteklo *Çumur* ili od geografski termin.

Koračevci bi moželo da poteknuvat od zborot *korak* (čekor) – možet i nadimok za borzi odelci – ili od zanat *koračar* (majstor za korci), a kako tretata opcija i od lično ime *Korač*.

Ramkovci verovatno proizleguvat od lično ime *Ramko* (možno hipokoristikum od *Ramadan* ili *Ramo*), no možet da bidet i povarzano so „ramka“ (ograda, okvir) kaku metafora ili zanat.

Lajovci poteknuvat verovatno od *Lajo*, skrateno ime od *Lazar* ili *Blagoja*, no možet i od *Lajko* (madžarsko poteklo) ili od zborot „laje“.

Beširovci proizleguva od tursko-arapsko ime *Bešir* („ojna šo noset dobra vest“), no možno e i adaptacija na slovensko ime so slično zvučejne.

Isminci od lično ime *Ismin* ili *Ismet* („čist, pošten“), no možet i od staro ime so nejasno poteklo.

Demirevci proizleguvaz od turskiot zbor *demir* („železdo“), šo često označuvat zanatot kovač, ama možet da bidet i preneseno vo prenesena smisla za čvrstina.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Beširosko Maalo

Pajkovci možet da poteknuva od *Pajko*, hipokoristikum od *Pavle* ili *Panajot*, no isto take i od zborot „pajak“ (simbolički ili opisno).

Bulkovci verovatno od *Bulko*, šo možet da bidet skrateno od *Bulat* (tursko „čelik“) ili *Bule* (nadimok).

Čakarovci od zborot *čakar* (zubec, vrv), no možno i od toponim ili od lično ime. Deneska go vikame ovea mesto **Čekarovci**.

Valavičarci proizleguvat od *valavičar* – zanajlija šo valjat sukno, no možet i od metaforično značejne („ojna šo pritiskat“).

Karlevci možet da poteknuvat od *Karle* (forma od Karl), ili od turskiot zbor *kar* („corn“) kaku epitet.

Vismanci – nejasno poteklo; možno od „visman“ (pameten) ili od toponim.

Osmanosko Maalo

Odžievci verovatno od *odži* (hodža – islamski verski učitel), no možet i od lično ime Hodži. Deneska go vikame ovea mesto **Odževci**.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Plastevci od *plast* (sloevit) – možet da označuvat luge od mesto so sloevita zemja, ili od zanat povarzan so „plastejne“.

Galevci od *Gale* (hipokoristikum na *Galab* – „golub“), no možet i od italianski „Gale“.

Tulaovci – možno od lično ime *Tulao* ili od turskiot zbor so značejne „planinski prevoj“.

Mečkarsko Maalo

Gugovci verovatno od *Gugo* (skratena forma od *Gjorgji* ili od „guguta“ – garlica).

Kartovci od *Karto*, nejasno poteklo – možet od „kart“ (karta) ili od lično ime.

Šijakovci od toponim *Šijak* vo Albanija (doselenici), no možet i od lično ime.

Čorevci verovatno od *Čore*, šo možet da poteknuvat od *čorbadžija* ili od *čorav* („slepec“), zavisno od kontekstot.

Gorno Maalo

Gulevci od *Gule* (skratena forma od *Gjorgji* ili od tursko *gül* – „ruža“).

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Žabarovci verovatno od zborot *žaba* (močvarno mesto), no možet i od toponim.

Kazovci od *Kazo*, hipokoristikum od *Kazim* ili *Kazimir*, ama možet i od zbor so značenje „kazna“.

8.2 Mesnosti vo ataraot na Žirovnica

Mnogu od ovie imina, koj šo se napišani, vo denešno vreme ili ič, ili samo retko se koristet. Porano, skoro svite semejstva vo selovo imale nivski parceli po razni mesta, i za svite tie mesta postoele posebni imina – mesnosti. Tie imina se prenesuvale od starite generacie, od usta na usta, i svekoj znael ke se navađat „na Krasta“, „pod Planina“, ili „na Dolni Vodenici“.

So vreme, koga mnogu luǵe se iselile, zemjete i ostavile, i novite generacie ne i znaet svite tie starinski imina ili aku se poznati iminata, ne znaet ke da se najdet točno tea narečeno mesto. Mnogu mesnosti propanale, se pretvorile vo šuma ili se izorale.

Abdula Ođeski vo negovata monografija za Žirovnica, i sobra ovie imina kolku šo možeše – od starite luǵe, od stari zabeleški i od svoj sećavajna. Se činet deka mnogu od tie imina imae značenje: nekoi go opišuvaet terenot (ka „Ramnica“ ili „Breg“), drugi go pokažuvaet stopanstvoto ili rabotata (ka „Kosište“, „Žitnica“), a treti se povrsani so voda, patišča, ili duri so prezimina od semejstva.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Ovaja lista ne e kompletna, ama e eden obid da se zapamtet neščo šo mara po mara se gubet.

A

1. *Abdiuova Vodenica*
2. *Abdiuv Dol*
3. *Adilovo Bačilo*
4. *Alilica*
5. *Amežnica*
6. *Arpuškin Kamen*
7. *Asan Kula*

B

8. *Balčoska Češma*
9. *Balovci*
10. *Barana*
11. *Batakon*
12. *Bela Voda*
13. *Bel Kamen*
14. *Belo Dere*
15. *Beloraven*
16. *Bilal*
17. *Bičaj*
18. *Brežnica*
19. *Brezna*
20. *Brisonsko*
21. *Bunarčeno*

C

22. *Crna Ela*
23. *Crno Dere*

Č

24. *Čukar*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Ć

25. *Ćuleno*

D

26. *Dautovo*
27. *Daškoska Niva*
28. *Dobrilec*
29. *Dolgion Rid*
30. *Dolna Strna*
31. *Dolno Livagje*
32. *Dolnomaalska Korija*
33. *Dražje*
34. *Droveš*
35. *Dupka*
36. *Dzverina*

Đ

37. *Đundzevo*

E

38. *Elezoskono*
39. *Ezerčeno*

F

40. *Feimova Vodenica*

G

41. *Gjurovi Lezi*
42. *Gjurčina*
43. *Golema Planina*
44. *Golem Dol*
45. *Gorenicene*
46. *Gorna Strna*
47. *Gorno Livagje*
48. *Govedarnica*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

49. *Grčki Rid*

I

50. *Inoska*
51. *Išančevo*

J

52. *Jablina*
53. *Javorica*
54. *Jonađica*

K

55. *Kalapica*
56. *Kalešnica*
57. *Karaula*
58. *Kardoskono*
59. *Klada*
60. *Kolec*
61. *Kolko*
62. *Kominščana*
63. *Kopornica*
64. *Korja*
65. *Košarišče*
66. *Kriveno Dere*
67. *Krstec*
68. *Kurtovono*
69. *Kurtovo Ćule*

L

70. *Lajkovče*
71. *Lački Most*
72. *Lazevine*
73. *Lazina*
74. *Lazišča*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

75. *Lisej*
76. *Lopušnik*

M

77. *Mala Planina*
78. *Mala Škala*
79. *Manastir*
80. *Mangjovo*
81. *Mazlamov Grob*
82. *Mečkarnik*
83. *Metnik*

N

84. *Na Kruša*
85. *Nagumno*
86. *Najaz*
87. *Nakamen*
88. *Nalivada*
89. *Narid*
90. *Naškala*
91. *Naumišča*
92. *Neđatova Vodenica*
93. *Nezirova Češma*
94. *Nezirova Vodenica*
95. *Nuzovono*

O

96. *Ođeva Niva*
97. *Ođeska Livada*

P

98. *Palava Žena*
99. *Papradišče*
100. *Pekolec*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

101. *Pilane*

102. *Piščalen*

103. *Pladnovišče*

104. *Ploča*

105. *Pod Vodenici*

106. *Polen*

107. *Popovci*

108. *Presla*

109. *Prisoj*

R

110. *Radeše*

111. *Ramnišča*

112. *Rasadišča*

113. *Rečka Rupa*

114. *Rekana*

115. *Rupjeno*

116. *Rušitova Vodenica*

S

117. *Samana Buka*

118. *Sarajliene*

119. *Selmanova Vodenica*

120. *Senokose*

121. *Situlica*

122. *Sorton*

123. *Sredno Brce*

124. *Staro Bačilo*

Š

125. *Šainosko*

126. *Šavaron*

127. *Škala*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

128. *Škrtec*

T

129. *Tairoska Reka*
130. *Tisana*
131. *Topla Voda*
132. *Torec*
133. *Torišča*
134. *Tulaoska Vodenica*
135. *Tuševica*

U

136. *Umišča*
137. *Urda*
138. *Uši*

V

139. *Valavici*
140. *Valavičarska Livada*
141. *Valavičarska Reka*
142. *Varnicene*
143. *Velivar*
144. *Visminci*
145. *Vlagjon*
146. *Vlozje*
147. *Vlok*
148. *Vodišnik*
149. *Voreše*
150. *Vulicene*
151. *Vurda*

Z

152. *Zabel*
153. *Zavojne*

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Ž 154. *Žarnoska Reka*

Golem broj od mestava se vikaet po čovečki imina – najčesto po čovek šo imal tamo niva, vodenica ili bačilo. Vo množistvo noset tursko-arapsko poteklo, šo ni ostanalo od osmansko vreme:

- **Abdiuv Dol**, **Adilovo Bačilo**, **Alilica**, **Bilal**, **Mazlamov Grob**, **Selmanova Vodenica**, **Nedžatova Vodenica**, **Nezirova Česma** – svite so arapski muslimanski imina (Abdi, Adil, Alil, Bilal, Mazlam, Selman, Nedžat, Nezir).
- **Asan Kula** – "kula" znači kula (odbrambena) ili samo kuća na sprat, Asan e muslimansko ime.
- **Sarajliene** – od "Saraj" (palata, turski), mesto ke šo verovatno nekoj došol od grad.

8.2.1 Imina po prirodni osobine – voda, steni, planine (slovenski koreni)

Drugi del od iminava imaet opisno značejne, često so staroslovenski koreni:

- **Bela Voda**, **Crna Ela**, **Crno Dere**, **Topla Voda** – voda e često motiv, i boja se koristet kaku opis.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

- **Golema Planina**, **Mala Planina**, **Golem Dol**, **Mala Skala**, **Skala** – geografija se opišuvat so golemina.
- **Zabel**, **Breznica**, **Brezna**, **Papradišče** – po vegetacija (breza, paprat).
- **Javorica**, **Jablina** – po drva (javor, jabalko).

8.2.2 Imina so religiozno-istoriski značejne

- **Manastir** – jasno upatuvat na crkovno mesto.
- **Krstec** – verovatno mesto ke šo imalo krst ili možebi raskrsnica.
- **Popovci** – od "pop" (sveštenik), mesto imano neščo crkovno.

8.2.3 Imina po obeležja od selanski život

- **Govedarnica**, **Staro Bačilo**, **Pilane**, **Kosarišče**, **Daskoska Niva** – mesta ke šo se čuvale kravi, se koselo, ili se pravele daske.
- **Vodeničarski Toponimi**: **Abdiuova Vodenica**, **Rusitova Vodenica**, **Nezirova Vodenica**, **Tulaoška Vodenica** – sve šo bile melnice po reke.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

8.2.4 Imina od romani / vlaški / drugi jazici (mešani)

- **Džundževo**, **Tisana**, **Uši**, **Rupjeno**, **Ćukar**, **Ćuleno** – možet da noset romani, vlaški ili lokalni starobalkanski element. Na primer, "Ćukar" e poznat vlaški romanski izraz za vrv.

- **Savaron**, **Sainsko** – nejasno poteklo, možet osobeni ili stari izrazi.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

9 Zaključok

Počituvani Žarnovci, Žarnovčani, Žirovnićani, ili kaku i da ve narečam, vami prekrasni luǵe; od srce vi velam fala. Fala na sivte šo me podržuvae i podržuvaet so topli, mili zborovi. Bilo onlajn, bilo vo letnite denovi na džade koga se sretnuvame. Fala i na svite šo napišale nekoj zbor onlajn za rečnikot. Fala za svekoj eden od vami so koj sam napravil ubav muabet: rabotnici, učiteli, odže, penzioneri, učenici, studenti, rodnini i mnogu drugari, od koi žal, nekoi veće ne se so nami.
Ovie se možda zaklučni zborovi, ama delovo ne e kraj, pošo jazikot isto si tećet kaku samata reka Radika niz našite planine i klisure. Na nekoi im izgledat čudna mojava motivacija i da senam vo privantovo vreme i da pišam nekoe delo koe navistina možet nitu e vredno da se isjavet. Take zaduman pomisluva na edna analogija na koje se podsećavam često. Eden drugar enaš me praša: „Selmin, zaš se močiš? Zaš tolku sakaš da pišiš za selovo, da istražuvaš, koga ti nitu ne si od ovde?“ Nesam znael točno kaku da mu odgovora toa. Možda zatea šo sakajneto — ljubovta — ne se iskažuvat lesno so zborovi. Tea samo se čustvuvat. I ja go čustvuva tea kon selovo moe.

Koga bev dete, kaku eno od retkite deca šo se rodeni vo stranstvo na vremeto, često se prašav ke mi e mestoto. Integracijata ne beše lesna — ni vo društvo, ni vo kultura. Čuvstvoto beše

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

ka da si tuđ. Ama so godinete, misla deka go najdov redot — najmnogu blagodarenie na luđeto šo me podržuvae. Tie dobro znoet koi se. A i na neprijatelite im vela toplo fala, pošo bes otpor nemat razvoj.

I take, čustvuvav deka barem neščo mora da dada nazad, barem onolku kolku šo moža. Za nekoj ovea delo možet da izgledat beznačejno, i tea esti vo red. Možda i ne e perfektno, i ne zaslužuvat da bidet uopšte odjaveno. Ama, aku barem ena ličnost ja potiknam da se zainteresirat za pogloboto značejne na selovo, toa mojata cel e ispolnata i ja ća bida preradvan.

Planinete... tie se mojata sudbina. Od ke nimi poteknuvam. Iako sam roden vo Austrija, den deneska, kaku inžener, rabota baš nad nimi, pod nimi, nekolku pati vo nedelata. Cel moj život, na nekoj način, e povarzan so ovea mesto. I znom deka taja ljubav kan seloto ja imaš i ti - toj ili taja šo i čitate ovie rečenice. Samo ti znoiš kakva e taja ljubov kon seloto. I ponatamo, ne trebet poveće da se pišet za tea.

Fala vi ušče enaš. Da bideme svite živi i zdravi.

Selmin Koračeski Sakiri

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

10 Prašajne i objasnuvajne okolu knigava (FAQ)

Za šo se rabotat vo ovaja kniga?

Knigava pretstavuvat pišana verzija na Žarnoskiot dijalekt. Vo nea se sodrženi kratki opisi na seloto, na govorot, negovite karakteristični osobine, isto kaku i zborovi i izrazi šo se koristet vo sekojdnevniot život vo Žirovnica. Knigava e obid da se zapišet onea, šo normalno se prenesuvat usno.

Zašo knigava e pišana na dijalekt, a ne na standarden makedonski?

Celta e začuvuvajne na dijalektskiot govor. Dijalektot ne e samo sredstvo za komunikacija, tuku i nositel na pamet, identitet i način na razmisluvajne. Pišejneto na dijalekt e svesna odluka za negovo dokumentirajne.

Zašo nekoi zborovi ili rečenici se razlikuvat od kaku šo i korista ja? Ja ne zbora take.

Žarnoskiot dijalekt, poradi istorijata na gurbetot i pečalbarstvoto, go imat razdeleno vo povekće varijanti. Ne postoet edinstvena standardizirana forma. Razlikite meǵu generaciete, fa-

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

milijete i dijasporata se prirodni i očekuvani.

Dali knigava e standardno ili akademsko delo?

Ne. Ovea e laička linguistička zbirka so mnogu lični zabeleški i anegdoti. Ne pretendira nitu sakat da bidet strogo naučno delo, tuku iskren obid da se fatet duhot na dijalektot — i od minatoto i od denešnicata — bez da se izgubet vo preterana teorija.

Za oščo služet knigava?

Kaku priračnik i izvor za svite zainteresirani za našata jazikova i kulturna tradicija. I za onie šo go zboret dijalektot, i za onie šo sakaet da go zapoznet.

Koj učestvuvat vo izrabotkata na knigava?

Vo momentov, glavniot avtor sam ja. Ama vo procesot mi pomognae mnogu luǵe od Žirovnica, osobeno pri sobirajneto na zborovi za rečnikot. Postoett i potencijalni sorabotnici so stručno poznavajne na makedonskiot jazik, koi vo idnina možet da imaet pogolema uloga.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Ke možet da se najdet knigava?

Link do najnovata verzija svekoa e dostapen preku mojata Facebook-stranica (Selmin Sakiri).

Koga ća bidet gotova finalnata verzija?

Koga knigava ća dostignet nivo šo ća bidet prifatliv i za avtorot i za zajednicata. Ovea možet da traet so godine. Procesot e otvoren i bez vremenski pritisok.

Ća se prodavat knigava?

Ne. Digitalnata verzija svekoa ća bidet besplatna. Znaene za dijalektot trebet da bidet slobodno dostapno.

Se planirat li pečatena verzija?

Vo momentov ne. Ne postoet konkretni planovi za pečatejne.

Od ke poteknuvat informacijete i izvorite?

Gramatičkite opisi se inspirirani od delata na Božidar Vidoeski, isto kaku i od trudovite na Blaže Koneski, Abdula Odžeski i drugi avtori. Golem del od sodržinata bazirat na anegdotsko znaejne, razgovori i lični iskustva na majčini govornici na Žarnoskiot dijalekt.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA

Zaš latinica, a ne kirilica?

Poradi šo pomladite generacie se počuvstvuvaet posigurno so latinicata. Izborot e praktičen, a ne ideološki.

Imaet mnogu greške vo knigava.

Greškete se del od procesot. Svekoj komentar, zabeleška ili korekcija e dobrodojdena i e pomagat na knigava.

Kaku moža da pomogna?

Napiši mi! Via Massenger, Whatsapp, itn. Inaće: so čitanje, so kritičko razgleduvajne i so iskreni soveti. Ovea e zajednički proces i knigava se gradet so vreme i so luǵe.

© Selmin Sakiri, 2025 – CC BY-NC-SA